

Obsah

AKTUALITY	2
Volební sněm auditorů 2010	2
Rámcový dokument pro zprávy účetních znalců o čerpání dotací (Rudolf Heřmanský)	2
Dokumentace auditu u menších účetních jednotek (Tomáš Bernát)	3
Prioritní vzdělávací téma pro rok 2011 (Monika Kryštůfková)	3
Souhrnná zpráva KA ČR o kontrole kvality za rok 2009 (Petr Šobotník)	3

TÉMA ČÍSLA – KAPITÁLOVÝ TRH

Audit investičních společností a fondů kolektivního investování a jeho specifika (Michaela Rosůlková)	6
Audit obchodníků s cennými papíry (David Ondroušek)	13
Fondy kolektivního investování a penzijní fondy – daňové aspekty (Martin Šandera, Jana Vlčeková)	17
Rozhovor se Zuzanou Silberovou Bankovní dohled dnes a zítra	20

K DISKUZI

Úvahy nad přezkoumáním hospodaření územních samosprávných celků (Jiří Pelák, Vladimír Zelenka)	22
--	----

RECENZE

27

e-příloha Auditor 8/2010

OBSAH

- „Přefakturace“ zboží a služeb v roce 2010 v účetních a daňových souvislostech (Dagmar Fitříková, Dagmar Procházková)
- Právní přeměny investičních a podílových fondů

Toto číslo vyšlo **27. 10. 2010**
Uzávěrka pro příjem podkladů
pro další číslo je **10. 11. 2010**

Jak ten čas běží

Petr Šobotník

Vážené kolegyně a kolegové, výtisk časopisu Auditor, který jste právě otevřeli, vychází po rozeslání sněmovních dokumentů,

a protože letošní sněm je i sněmem volebním, myslím si, že je zde prostor pro krátké ohlédnutí, čím vším jsme společně v uplynulých třech letech prošli.

První polovině roku 2008 jednoznačně dominovaly aktivity související s novým zákonem o auditorech, od něhož jsme si hodně slibovali, ale který nám také přichystal nejednu těžkou chvíli při prosazování našich názorů v rámci složitějšího legislativního procesu. Liberalizace v oblasti vstupu do profese i samotného výkonu profese před nás stavěla a bude i nadále stavět řadu úkolů, jak i v těchto nových podmínkách zajistit další zvyšování kvality naší práce. Hledáme cesty, jak co nejefektivněji spolupracovat s orgány dohledu a regulátorem při obhájení zvoleného modelu. Ekonomická krize se v průběhu uplynulých třech let dotkla všech auditorů, automatické nárůsty pohyblivých příspěvků již patří minulosti a všichni řešíme, jak zajistit kvalitu našich služeb při nezbytné redukci nákladů.

V návaznosti na přijatý zákon se nám podařilo aktualizovat a schválit řadu vnitřních předpisů, osobně si vážím zejména úsilí, které bylo věnováno překladu klarifikovaných ISA. K tomuto tématu probíhá v druhé polovině letošního roku celá série školení, obdobně bylo přistoupeno i k seznámení s problematikou novely etického kodexu. Velký dík patří i všem, kteří se podíleli na novelizaci předpisů souvisejících

s přezkoumáním hospodaření, kde došlo i k tolik potřebnému posílení spolupráce s kontrolním odborem MF ČR. Novelizovaný auditorský standard k této problematice je též předkládán sněmu ke schválení. Osobně se domnívám, že v oblasti auditorských předpisů nás nečekají dramatické změny (pokud ovšem neberu do úvahy možná překvapení, která mohou vyplynout z připravovaného materiálu EU k problematice auditingu), a to by naší profesi i mohlo vytvářet prostor pro aktivnější působení v oblasti výkaznictví a tvorby účetních standardů. Členská základna je stabilizovaná, zájem o profesi stále trvá.

Uplynulé tři roky nebyly jednoduché ani pro pracovníky úřadu komory. Velký nárůst pracovní souvisí především s problematikou přípravy na vstup do profese a související agendou uznávání zkoušek. Na úseku členské evidence se podařilo vymoci rozhodující výši nezaplacených pohledávek. Došlo i k posílení funkce dohledu, bez něhož by nebylo možné splnit zákonné požadavky na rozsah kontrol kvality, které i v nových podmínkách zajišťujeme prostřednictvím komory. Odborně byl posílen i referát metodiky. Nezasťírám, že i v činnosti úřadu existuje řada oblastí, kde musíme usilovat o zlepšení, myslím si však, že by bylo nefér nepřipomenout, co se též podařilo.

Na závěr mi dovoluji, abych také touto cestou poděkoval všem kolegům z výkonného výboru, se kterými jsem v uplynulých třech letech mohl spolupracovat a vás všechny pozval 22. listopadu na jubilejní 20. sněm naší komory.

Petr Šobotník
Prezident KA ČR

Ze zasedání Výkonného výboru KA ČR

Zasedání Výkonného výboru se ve dnech 4.-5. října 2010 uskutečnilo ve Velkých Bílovicích.

Část jednání Výkonného výboru byla společná s Dozorčí komisí a Kárnou komisí, hostem jednání byl viceprezident FEE Petr Kříž.

Hlavními body jednání bylo dokončení příprav XX. sněmu Komory auditorů, který bude sněmem volebním, a závěrečná diskuse k materiálům předkládaným sněmu ke schválení. Byly též určeny pracovní orgány sněmu, projednány zprávy o činnosti volených orgánů, návrh rozpočtu na rok 2011 a výhled plnění rozpočtu v roce 2010. Současně proběhlo druhé

čtení všech podkladů pro jednání sněmu, které jsou auditorům rozesílány v souladu s jednacím řádem sněmu 30 dní před konáním sněmu.

Výkonný výbor také projednal běžnou agendu předkládanou Výborem pro otázky profese v souladu se zákonem o auditorech, dále Výborem pro auditorské zkoušky, projednal také informace z Rady pro veřejný dohled nad auditem, a to jednak z výboru pro kontrolu kvality a jednak z výboru pro auditorské zkoušky a vzdělávání. Dále pak byly na společném zasedání diskutovány možnosti spolupráce s ČNB, upřesnění

definice subjektů veřejného zájmu, informace Kárné komise o kárných řízeních a o vyřizování podnětů a stížností.

Výkonný výbor vzal také na vědomí přehled dotazů, které Výbor pro otázky profese a etiku obdržel v průběhu letošního roku včetně dotazů týkajících se nového zákona o auditorech, zprávu o přípravě a plánu akcí v rámci česko-švýcarského projektu, zápisy ze zasedání prezidia, výborů a komisí, zprávy ze zahraničních cest a legislativní monitoring za uplynulé tři měsíce.

Athina Lérová, v.z.
Úřad KA ČR

Volební sněm auditorů 22. listopadu 2010

V pondělí 22. listopadu tohoto roku se v kongresovém centru Top Hotelu Praha uskuteční XX. sněm Komory auditorů ČR, který zároveň bude sněmem volebním. Pozvánka na sněm včetně programu a návratky byly auditorům zaslány poštou v polovině října a najdete ji také na webových stránkách komory www.kacr.cz v aktualitách. Zprávu Komory auditorů ČR za období 11/2007 – 10/2010 a další materiály pro jednání sněmu, které byly zaslány spolu s pozvánkou, najdete v uzavřené části pro auditory Extranet – Sněmy KA ČR. Součástí minulého čísla časopisu Auditor č. 7/2010 byla mimořádná příloha, ve které byli představeni kandidáti do volených orgánů komory. Prezentaci kandidátů lze rovněž najít na webu komory v Extranetu pod mimořádnými přílohami časopisu Auditor. -jk-

Rámcový dokument pro zprávy účetních znalců o čerpání dotací

Komora auditorů přeložila a zveřejnila na webu KA ČR v Extranetu rámcový dokument pro zprávy účetních znalců o čerpání dotací.

Ověřování čerpání dotací se v posledních letech stalo poměrně častými zakázkami, které jsou zadávány auditorům. Jedná se nejčastěji o dotace, které jsou čerpány českými subjekty v rámci Evropské unie, může jít ale i o jiné dotace, u kterých jejich poskytovatelé potřebují určitě ujištění, že jimi poskytnuté prostředky byly použity na stanovený účel ve stanoveném čase.

Tento dokument byl připraven a vydán Fakultou auditu a ověřování (Audit and Assurance Faculty) Institutu autorizovaných účetních znalců Anglie a Walesu (Institute of Chartered Accountants in England and Wales, ICAEW).

Dokument se skládá z pěti základních oddílů a osmi příloh. Je uveden všeobecnými informacemi a definováním jednotlivých subjektů, kterých se týká, jejich rolemi a povinnostmi.

Dále obsahuje aspekty relevantní pro tři základní strany procesu poskytování dotací:

- aspekty relevantní pro poskytovatele dotace,
- aspekty relevantní pro účetní znalce (auditory),
- aspekty relevantní pro příjemce dotace.

Mezi přílohami najdete i standardizované vzory zpráv.

Upozorňujeme auditory, popř. další uživatele tohoto dokumentu, že přes jeho obecnější zaměření je nutné si uvědomit, že byl zpracován na právní podmínky země svého vzniku (Anglie a Wales), a nelze proto očekávat, že veškerá řešení a postupy v něm uvedené jsou beze zbytku aplikovatelná i v našem právním prostředí.

Rudolf Heřmanský

Předseda Výboru pro auditorské standardy KA ČR

Dokumentace auditu u menších účetních jednotek

Komora auditorů přeložila a zveřejnila na svém webu v Extranetu materiál týkající se dokumentace auditu u menších účetních jednotek. Materiál byl připraven Výborem pro auditorskou praxi, který vydává auditorské předpisy ve Velké Británii. Přestože byl připraven primárně pro použití ve Velké Británii, lze doporučit jeho běžné použití i v České republice.

Materiál poskytuje auditorům návod, jak při dodržení mezinárodních auditorských standardů postupovat při dokumentaci auditu malých a středních účetních jednotek, a obsahuje několik konkrétních ilustrativních příkladů dokumentace vybraných částí auditu. Jsme si jisti, že mnozí z vás tento materiál velmi ocení jako praktický nástroj a rychlou pomůcku při auditech.

Tomáš Bernát

člen Výboru pro auditorské standardy KA ČR

Vzdělávání

Prioritní vzdělávací téma pro rok 2011

V souladu s § 3 odst. 3 Vnitřního předpisu pro KPV vyhlásil Výkonný výbor jako prioritní vzdělávací téma pro rok 2011 – **Klarifikované mezinárodní auditorské standardy a související témata**. Prioritní vzdělávací téma je povinné a každý auditor je povinen absolvovat prioritní téma v rozsahu 14 hodin, a to do 31. prosince 2011.

Pro úplnost připomínáme, že celkový rozsah KPV (tj. 40 hodin) se o hodiny prioritního tématu nenavšuje. Čtrnáct hodin prioritního tématu pro rok 2011 se tedy do celkového počtu 40 hodin KPV započítává.

Do prioritního tématu již bude započtena i účast na dvoudenních seminářích „Klarifikované ISA“ pořádaných KA ČR ve druhém pololetí 2010.

Všechny semináře, které bude možné uznat do prioritního tématu, budou jak v tištěných nabídkách, tak i na internetu označeny jako „Prioritní téma“.

Monika Kryštůfková

Institut vzdělávání Komory auditorů ČR

Souhrnná zpráva Komory auditorů ČR o kontrole kvality za rok 2009 (podle § 24 odst. 11 zákona o auditorech č. 93/2009 Sb.)

Systém kontroly kvality organizuje a řídí komora v souladu s Dozorčím řádem, který je vnitřním předpisem Komory auditorů ČR. Dozorčí komise prováděla v roce 2009 kontrolu kvality v souladu s Dozorčím řádem a zákonem č. 93/2009 Sb., o auditorech (do 13. dubna 2009 dle zákona č. 254/2000 Sb.).

Dozorčí řád byl novelizován v návaznosti na změny zákona o auditorech, spolu s dalšími úpravami s cílem zajistit bezproblémový chod systému kontroly kvality. Novelizovaný Dozorčí řád nabyl účinnosti dnem schválení sněmem Komory auditorů 23. listopadu 2009. Návrh Dozorčího řádu byl před předložením sněmu Komory auditorů projednán s Radou pro veřejný

dohled nad auditem. Do 23. listopadu 2009 se dozorčí komise při své činnosti řídila platným Dozorčím řádem schváleným XIV. Sněmem auditorů dne 29. listopadu 2004.

Plán práce dozorčí komise na rok 2009 byl v souladu s jednotlivými ustanoveními Dozorčího řádu zaměřen na provádění pravidelných kontrol kvality. Účelem pravidelných, jakož i mimořádných, kontrol byla zejména ověření dodržování vybraných ustanovení zákona o auditorech v souvislosti s obecně platnými předpisy, správnost uplatňování auditorských směrnic a důsledná návaznost výroku auditora na závěry, které jsou uvedeny ve spise auditora a zajištění plnění

zásad profesionálního chování auditorů z hlediska jejich nezávislosti a v souladu s požadavky Etického kodexu KA ČR.

Pravidelné kontroly kvality jsou plánovány tak, aby bylo postupně zajištěno provedení kontroly u všech auditorů nejméně jednou za šest let, resp. jednou za tři roky u auditorů subjektů veřejného zájmu.

V průběhu roku 2009 došlo k posílení referátu kontroly, který na úřadu komory zajišťuje agendu kontroly kvality. Přepočtený počet pracovníků se podařilo navýšit z 4.9 na 6.5 pracovníků.

Dozorčí rada se při své činnosti zaměřovala hlavně na dodržování následujících profesních předpisů:

- ISA 230 – dokumentace
- ISA 210 – podmínky auditních zakázek
- ISA 315 – znalost účetní jednotky a jejího prostředí a vyhodnocení rizik výskytu významné nesprávnosti
- ISA 320 – významnost z hlediska auditu
- ISA 300 – plánování auditu účetní závěrky
- ISA 240 – postup auditorů při posuzování možných podvodů při auditu účetní závěrky

Pozornost byla věnována též souladu postupu auditora se standardy řady „5“, a to především:

- ISA 500 – důkazní informace
- ISA 530 – výběr vzorků
- ISA 540 – audit účetních odhadů
- ISA 580 – prohlášení vedení k auditu

Nově bylo do programu prověrek/kontrol též zařazeno uplatňování ISQC 1 – Řízení kvality společností.

Dozorčí komise v průběhu roku 2009 též navázala spolupráci s příslušným výborem Rady pro veřejný dohled nad auditem a v souladu s ustanovením § 35, odst. 3 zákona o auditorech nejméně jednou za šest měsíců informovala Výkonný výbor Komory auditorů i Radu pro veřejný dohled nad auditem o výsledcích své činnosti.

Komora auditorů si je plně vědoma stoupajících požadavků na práci auditora a Výkonný výbor KA ČR plně podporuje snahu dozorčí komise neustále zkvalitňovat kontrolní činnost, nedopustit „falešnou“ solidaritu auditorů, získaná zjištění zevšeobecňovat a tím přispívat k dalšímu posilování kvality auditorské práce a uznání auditorské profese. Výkonný výbor zároveň pečlivě sleduje činnost kárné komise (zejména z hlediska přiměřenosti kárných opatření vzhledem ke zjištěným nedostatkům), aniž by však jakýmkoliv způsobem činnost kárné komise ovlivňoval.

Dozorčí komise v uvedeném období provedla 185 kontrol kvality a dvě mimořádné kontroly u auditorů a auditorských společností.

Na základě dokončených zpráv, se kterými byli kontrolováni auditoři seznámeni, bylo ukončeno 180 kontrol kvality (z uvedeného a předchozího období) a jedna mimořádná kontrola. U 49 z kontrolovaných subjektů se předpokládá opakování kontroly po období stanoveném zákonem (po šesti, resp. třech letech). Pro 128 kontrolovaných subjektů je opakování kontroly, vzhledem ke zjištěným nedostatkům, plánováno dříve. Ve třech případech není opakování plánováno z důvodu ukončení činnosti subjektů. V deseti případech rozhodla dozorčí komise o uzavření dohlídek s podmínkou splnění přijetí vlastních opatření k nápravě kontrolovaným subjektem. V osmi případech dozorčí komise schválila podání návrhu na zahájení kárného řízení. Relativně vysoký počet kontrol plánovaných po období kratším než po maximálních šesti (resp. třech) letech je dán cílem dozorčí komise průběžně sledovat vývoj kvality a i v případech, kdy byly zjištěny pouze dílčí nedostatky, zopakovat kontrolu po kratším období a tak vyvíjet tlak na průběžné zvyšování kvality.

V příloze k této zprávě jsou pro informaci uváděny hlavní nedostatky, které jsou v rámci kontrolní činnosti zjišťovány u ověřovaných subjektů. Závěry a zjištění dozorčí komise jsou využívány i při přípravě školení v rámci kontinuálního profesního vzdělávání auditorů.

Petr Šobotník

prezident Komory auditorů ČR

Příloha k souhrnné zprávě o kontrole kvality za rok 2009

Přehled hlavních nedostatků zjišťovaných v rámci kontrolní činnosti

1. Nedostatečná dokumentace činnosti auditora

Většina prováděných kontrol kvality naráží na nedostatečnou nebo chybějící dokumentaci činnosti auditora. Tento nedostatek se v podstatě prolíná celým spisem auditora plánováním auditu počínaje po shrnutí a kontrolu účetní závěrky konče. Ze spisů nelze doložit, jaké činnosti, v jakém rozsahu, při použití jakých metod a s jakým závěrem auditor prováděl (ISA 230).

Dozorčí komise, v případě, že auditor má velmi nedostatečnou dokumentaci, navrhuje kárné řízení, v případě chybějící a nedostatečné dokumentace jsou navržena opatření, která se kontrolují při následné kontrole do 24 měsíců.

2. Rizika zakázky

Posuzování rizika zakázky není dokumentováno, není tak zřejmé, jaké faktory byly posuzovány a zda tato činnost vůbec proběhla (ISQC 1).

3. Smlouvy

Je možné konstatovat, že v této oblasti došlo k určitému zlepšení, co se týká například odkazů na mezinárodní auditorské standardy. Nicméně smlouvy o provedení auditu stále v mnoha případech nedostatečně definují prováděné služby, případně jsou používány nevhodné typy smluv (mandátní smlouva) (ISA 210).

4. Porozumění činnosti účetní jednotky a vnitřního kontrolního prostředí účetní jednotky

Často i jako důsledek výše uvedeného nedostatku a mnohdy se zdůvodněným dlouholeté znalosti účetní jednotky, auditor ve spise nedokumentuje porozumění činnosti, účetního systému a vnitřního kontrolního prostředí auditované účetní jednotky. Z velké části spisů nebylo dále možno posoudit proces posuzování a vyhodnocení rizik výskytu významné nesprávnosti. (ISA 315). Rozsah poznatků neumožňuje identifikovat rizika a adekvátně

naplánovat auditorské postupy. Oblast vnitřních kontrolních systémů a odpovědnosti vedení společnosti za jejich efektivní nastavení není dost často zakotvena ani v prohlášení vedení společnosti (ISA 580).

5. Hladina významnosti

V menší míře se setkáváme s tím, že by auditor ve spise neuvedl hladinu významnosti. Nicméně v mnoha případech není jasné, jak auditor s touto hladinou pracuje. Ve spise auditora není většinou vidět provázanost stanovené hladiny významnosti, výběru vzorku pro testování, závěrů jednotlivých testů a vyhodnocení dopadu na účetní závěrku. (ISA 320). Nesprávnosti zjištěné na vzorku transakcí nebo zůstatků nejsou posouzeny z hlediska vlivu na celou populaci (extrapolovány) (ISA 530).

6. Stanovení strategie auditu a plán auditu

Auditoři v mnoha případech formálně nesestavují strategii auditu a následně pak detailnější plán auditu (ISA 300). Provedené postupy nejsou dokumentovány tak, aby je bylo možno přiřadit k jednotlivým naplánovaným procedurám, a chybí provázanost plánu a vlastní dokumentace provedených procedur.

7. Využívání informací zpracovaných informačním systémem (IS) účetní jednotky

Auditoři nedokladují provedení auditorských postupů, kterými by ověřovali správnost a úplnost těch informací IS, které auditor využívá k získání důkazních informací k prováděným auditorským postupům (ISA 530, ISA 500).

8. Posuzování rizika podvodu

Obvykle není prováděn nebo dokumentován postup auditora při posuzování rizika vzniku podvodu, obcházení vnitřních kontrol vedením společnosti a s tím rizika významného zkreslení účetní závěrky a reakce auditora

na tato rizika (ISA 240). Tato oblast není v mnoha případech zohledněna v prohlášení vedení společnosti (ISA 580).

9. Pokrytí všech tvrzení

Naplánované a provedené postupy a dokumentace těchto postupů nedostatečně pokrývají tvrzení ohledně transakcí a zůstatků účtů, především úplnost a zaúčtování do správného období. Mnohdy není ze spisu doložitelné, zda a jak auditor podroboval důkazní informace obdržené od účetní jednotky zkoumání (ISA 500, ISA 501 a ISA 540).

10. Sestavení účetní závěrky a ověřování výroční zprávy

Spisy auditora ve velké míře nedokládají, jak auditor pracoval s informacemi uvedenými v samotné účetní závěrce, zda zkoumal její návaznost na údaje v hlavní knize a zda a jak posuzoval správnost a úplnost informací uvedených v příloze účetní závěrky (ISA 500). Není dokumentován proces ověření údajů ve výroční zprávě a zprávě o vztazích a jejich návaznost na účetní závěrku. Nelze tak prokázat provedení tohoto ověření.

11. Praktická aplikace ISQC 1

Stupeň zavedení systému kontroly kvality u auditorů-fyzických osob je teprve v začátcích a to formou „kontroly provedené jiným auditorem na požádání“. Přetrvává obava neodkrývat před jiným auditorem (potenciálním konkurentem) svoje postupy a klienty.

U auditorských společností jsou již zpracovány směrnice popisující systém kontroly. Kontrola se u nich provádí formou „z vlastních zdrojů vlastním zaměstnancem- auditorem či jiným auditorem ze sítě“. Nedostatečné rozvinutí kontrol je u auditorských společností, které tvoří jeden auditor (vlastník) a netvořících síť a to z podobného důvodu jako u auditorů – fyzických osob.

Audit investičních společností a fondů kolektivního investování a jeho specifika

Michaela Rosůlková

Vznik a rozvoj investičních společností a fondů v České republice je neodmyslitelně spjat s kupónovou privatizací. Ta měla zásadní význam pro podobu a vývoj českého kolektivního investování. V této době se naše hospodářství měnilo z centrálně plánovaného na tržní a více než 1700 státních podniků se transformovalo na akciové společnosti s veřejně obchodovatelnými cennými papíry. Běžnému občanovi se tak otevřela možnost investovat své prostředky do některé z těchto společností a získat v ní podíl. Nechtěli se do tohoto kroku pouštět sám, mohl své prostředky svěřit do rukou fondů, které se staly řešením pro nezkušené investory. Zatímco první vlny privatizace se podle zákona směly zúčastnit pouze investiční fondy mající formu akciové společnosti (a tedy právní subjektivitu), do druhé vlny směly vstoupit i fondy podílové, tj. subjekty bez právní subjektivity založené investičními společnostmi.

Po privatizaci nastalo období, kdy zájem drobných investorů o dění na kapitálovém trhu byl prakticky nulový a počet skutečně obchodů minimální. Obchodování tak zůstalo právě na investičních a podílových fondech. V této době docházelo, často za ne příliš právně srozumitelných podmínek, k přeměně fondů na jiné právní subjekty. Na scénu i do podvědomí lidí se dostává termín „tunelování“, kdy je na řadu fondů uvalena nucená správa a některé se potýkají s konkurzem a následnou likvidací.

Výraznější posun v investorské náladě je patrný až koncem druhého tisíciletí, kdy k nám začaly více pronikat zahraniční subjekty kolektivního investování. Novela zákona o investičních společnostech

a investičních fondech z roku 2001 podminila jejich působení v České republice získáním povolení od Komise pro cenné papíry.

Zlomovým rokem se v oblasti kolektivního investování stal rok 2004, který přinesl do oblasti fondového investování řadu novinek. Na svědomí to má především vstup do Evropské unie a harmonizace české legislativy s evropskou. V tomto roce nabyl účinnosti zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování (dále jen „Zákon“), který je platný dodnes, kdy v ČR působí 22 investičních společností a více než tisíc fondů kolektivního investování.

Tento Zákon definuje kolektivní investování jako podnikání, jehož předmětem je shromažďování peněžních prostředků upisováním akcií investičního fondu nebo vydáváním podílových listů podílového fondu, investování na principu rozložení rizika a další obhospodařování tohoto majetku. Prodejem podílových listů otevřeného podílového fondu tak vzniká kapitál, který investiční společnost shromažďuje, aby jej mohla investovat. Dostatečný majetek vzniká tím, že do fondu vloží své prostředky velké množství investorů, kteří se okamžikem nákupu podílových listů stávají podílníky fondu. Podílový fond není právní osobou, ale jen souborem majetku, který náleží všem podílníkům, proto je každý podílový fond vytvořen a obhospodařován investiční společností, která je právní osobou, jejímž předmětem podnikání je výše definované kolektivní investování.

Účetní závěrky investiční společnosti i podílových fondů musí být dle Zákona ověřeny auditorem.

Plánování auditu, identifikace rizik a kontrolní prostředí

Pro efektivní plánování auditu a jeho následné provedení je nezbytné správné porozumění činnosti

investiční společnosti a jí obhospodařovaných fondů. Hlavní činností společnosti je správa fondů, která spočívá především v zajištění prodejů, popř. zpětných odkupů podílových listů jednotlivých fondů. Takto získané prostředky jsou investovány dle zaměření fondu do cenných papírů (akcií, dluhopisů, státních pokladničních poukázek, podílových listů jiných fondů) či jsou ukládány na termínovaných účtech u bank. Společnost za svou činnost účtuje fondům správní poplatky, jejichž výše je upravena ve statutu fondu. Rada investičních společností se věnuje též správě klientských aktiv, která spočívá v obhospodařování majetku zákazníků na základě smluv o obhospodařování portfolia (tato činnost je známá pod pojmem „asset management“).

V rámci jednotlivých činností je důležité porozumět toku informací, využívaným informačním systémům a vnitřním kontrolám, které má společnost zavedené. Vzhledem k povaze podnikání, souvisejícím regulačním požadavkům, vysokému objemu transakcí a spravovaných aktiv a také značné závislosti na technologii a datech je vhodné založit auditní strategii na testování kontrol. Mezi důležité oblasti kontrol patří nákup/prodej a ocenění podílových listů, transakce s cennými papíry a deriváty a jejich ocenění a platební styk. Na základě porozumění činnosti společnosti a jejím obchodním transakcím je důležité vytipovat rizikové oblasti a k nim identifikovat vnitřní kontroly, které má společnost zavedeny. Pokud jsou tyto kontroly dobře nastavené, implementované a účinně fungují v čase, jsou tím rizika výrazně snížena, což se odrazí i ve velikosti vzorku testovaného auditorem v rámci testů věcné správnosti. Testování kontrol doporučuji provádět „odshora dolů“, kdy nejprve provedeme prověrku

kontrolních procesů na nejvyšší úrovni vedení (tzv. manažerské kontroly), poté ověření kontrol prvního stupně a za pomoci odborníků z oblasti IS/IT i ověření aplikačních kontrol v informačních systémech. Pro ověření nastavení vnitřního kontrolního systému se kromě detailního testování kontrol, osvědčila také kontrola korespondence s Českou národní bankou, kontrola reklamací a stížností podílníků, seznámení se se zápisy z jednání investičního výboru a s výsledky kontrol prováděných interním auditem.

Další důležitou částí auditu je porozumění řízení rizik ve společnosti. Jedná se především o riziko tržní, likviditní, úrokové, kreditní, měnové a operační. Většina těchto rizik se váže na operace s cennými papíry a derivátové obchody prováděné v rámci jednotlivých fondů. Společnost schvaluje způsoby a metody kontroly a řízení tržních rizik fondů v souladu s investiční politikou fondů zakotvenou ve statutech a v souladu s přijatými investičními strategiemi. V závislosti na typu fondu se jedná zejména o následující rizika:

- měnová rizika, která představují rizika změn měnového kurzu a v jeho důsledku změnu hodnoty aktiva, popř. závazku,
- úroková rizika, která představují rizika změn hodnoty finančního nástroje v důsledku změny tržních úrokových sazeb. Časové období, pro které je úroková sazba pevně stanovena indikuje, do jaké míry je daný nástroj vystaven riziku úrokových sazeb.

Metodika vyhodnocování a kontroly je obvykle navržena pracovištěm risk managementu a schvalována investičním výborem či jiným, k tomu způsobilým, orgánem společnosti. Vyhodnocování je pravidelně prováděno útvarům odpovědným za kontrolu dodržování zákonných a interně stanovených investičních omezení a limitů. Zajišťování tržních rizik je prováděno

standardními zajišťovacími instrumenty (swap, forward, cross currency swap) nakupovanými obvykle prostřednictvím OTC (over the counter) obchodů s vybranými finančními institucemi.

Pro stanovení hladiny významnosti jsou u investiční společnosti obvykle nejvhodnější základnou výnosy a u podílových fondů vlastní kapitál.

Specifika auditu investiční společnosti

Účetnictví a výkaznictví investiční společnosti je upraveno vyhláškou Ministerstva financí č. 501/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou bankami a jinými finančními institucemi a Českými účetními standardy pro finanční instituce.

Audit investiční společnosti se příliš neliší od auditu společností, jejichž předmětem podnikání je poskytování služeb, s tím rozdílem, že investiční společnost své služby poskytuje především jí obhospodařovaným podílovým fondům, popř. klientům, kterým spravuje aktiva. Dále se tedy budeme věnovat pouze popisu auditu zůstatků účtů, které jsou pro investiční společnost specifické.

Výnosy z poplatků a provizí

Hlavním zdrojem výnosů investiční společnosti jsou výnosy z poplatků a provizí představované zejména poplatky za obhospodařování přijatými od jednotlivých fondů, popř. klientů. Poplatky za obhospodařování fondů se obvykle stanovují jako procento z hodnoty vlastního kapitálu fondu. Tyto výnosové poplatky se dají ověřit dvojím způsobem. Prvním je analytický test, při kterém vyjdeme z průměrné hodnoty vlastního kapitálu fondu za účetní období a vynásobíme ho procentní sazbou poplatku stanovenou ve statutu fondu. Druhou možností je získat kalkulaci prováděnou společností (obvykle na denní bázi) a ověřit vstupní proměnné a vzorce a odsouhlasit výsledek na účetnictví.

Konstrukce poplatků za obhospodařování klientských aktiv je stanovena ve smlouvě o obhospodařování (dále jen „smlouva“) a může se lišit společnost od společnosti a klient od klienta. Poplatek je obvykle stanoven na měsíční, čtvrtletní nebo roční bázi, a to jako fixní částka plus procento ze zhodnocení nebo jako procento z tržní hodnoty obhospodařovaného majetku. Z důvodu různorodosti poplatků doporučuji pro potřeby auditu vybrat vzorek klientů a u nich provést

Kapitálové trhy? Víte, i já se tak trochu považuji za kapitálového trhovce.

Kresba: Ivan Svoboda

ověření v závislosti na skutečnostech uvedených ve smlouvě. Tento typ poplatků je samozřejmě možné ověřit i prostřednictvím konfirmačních dopisů zaslaných vybranému vzorku klientů.

Nezaplacené výnosové poplatky představují nejvýznamnější část pohledávek společnosti.

Náklady na poplatky a provize

Náklady na poplatky a provize jsou nejvýznamnější nákladovou položkou společnosti. Jedná se zejména o poplatky za distribuci a prodej podílových listů. Nejvhodnějším způsobem ověření tohoto zůstatku je detailní test přijatých faktur či zaslání konfirmačních dopisů protistranám. S větší obezřetností musíme přistupovat k ověření těchto poplatků a provizí, pokud jsou placeny spřízněným osobám. Řada investičních společností a podílových fondů patří do různých bankovních skupin, kde právě mateřská banka, popřípadě jiné společnosti ve skupině, vystupují jako distributor a prodejce podílových listů a poplatky jsou placeny jim. V tomto případě je důležité za pomoci daňových specialistů posoudit, zda výše poplatků odpovídá ceně obvyklé.

Nezaplacené poplatky a provize představují nejvýznamnější část závazků společnosti.

Cenné papíry

Cenné papíry drží především podílové fondy a problematice jejich auditu se budeme věnovat v následující kapitole. Na tomto místě bych chtěla upozornit na možnost držení cenných papírů investiční společností.

Investiční společnost může, na rozdíl od podílového fondu, držet cenné papíry nejen v portfoliu cenných papírů oceňovaných reálnou hodnotou proti účtům nákladů nebo výnosů, ale i v portfoliu realizovatelných cenných papírů a v portfoliu cenných papírů držných do splatnosti. Jelikož investiční společnosti drží v téměř naprosté většině případů majetkové cenné papíry, obvykle podílové listy, připadá v úvahu zařazení do portfolia cenných papírů oceňovaných reálnou hodnotou proti účtům nákladů nebo výnosů či portfolia realizovaných cenných papírů. Portfoliu cenných papírů oceňovaných reálnou hodnotou proti účtům nákladů nebo výnosů se budeme věnovat v části týkající se auditu podílových fondů, nyní se tedy zaměříme na portfolio realizovatelných cenných papírů.

Realizovatelné cenné papíry jsou při prvotním zachycení oceněny pořizovací cenou, jejíž součástí jsou přímé transakční náklady. Od okamžiku nákupu přeceňuje společnost tyto cenné papíry na reálnou hodnotu. Změny reálných hodnot realizovatelných cenných papírů se účtují prostřednictvím účtů vlastního kapitálu. Reálná (tržní) hodnota realizovatelných cenných papírů je vykázána v rozvaze společnosti na řádku „*Akcie, podílové listy a ostatní podíly*“ a odpovídá počtu cenných papírů držných v portfoliu a jejich reálné (tržní) hodnotě k rozvahovému dni. Počet jednotlivých titulů držných tuzemských realizovatelných cenných papírů ověří auditor na výpis od Centrálního depozitáře cenných papírů, dále jen „CDCP“ či na výpisy od custodianů pro zahraniční cenné papíry. Reálnou hodnotu veřejně

obchodovatelných titulů ověří auditor na kotace od externích subjektů (např. Bloomberg, Reuters, Pražská burza cenných papírů, aj.). Hodnota přecenění zachycená ve vlastním kapitálu v rozvaze na řádku „*Oceňovací rozdíly*“ se ověří přepočtem. Auditor ji vyčíslí jako rozdíl mezi průměrnou pořizovací cenou jednotlivých realizovatelných cenných papírů a jejich reálnou hodnotou k datu závěrky.

Poznámka: Hodnota cenných papírů, které společnost převzala k obhospodařování v rámci asset managementu pro klienty, se na rozvaze společnosti neobjeví, ale vykáže se v podrozvaze na řádku „*Hodnoty převzaté k obhospodařování*“.

Účetní závěrka investiční společnosti

Účetní závěrka investiční společnosti podléhá ověření auditorem. Její součástí jsou dle Vyhlášky Ministerstva financí ČR č. 501/2002 Sb. (dále jen „Vyhláška“) rozvaha, výkaz zisku a ztráty, přehled o změnách vlastního kapitálu a příloha. U většiny investičních společností je součástí závěrky také podrozvaha, kde jsou vykázány především hodnoty převzaté k obhospodařování (podrozvahové pasivum). Jedná se o finanční nástroje, s výjimkou peněžních prostředků, které společnost převzala od jiných osob k obhospodařování, zpravidla jsou oceněny reálnou hodnotou. Závazky z hotovosti převzaté od jiných osob k obhospodařování se vykazují v pasivech. Pokud má společnost náplň i pro jiné podrozvahové položky (např. odepsané pohledávky), vykáže je také. Oproti rovnosti aktiv a pasiv v rozvaze, se podrozvahová aktiva nemusejí rovnat podrozvahovým pasivům. Jelikož podrozvaha je součástí účetní závěrky, musí auditor v průběhu auditu získat dostatečné ujištění o správnosti zde vykazovaných položek.

Příloha k účetní závěrce investiční společnosti a podílového fondu musí oproti nefinančním institucím obsahovat i informace o použitých

finančních nástrojích. Z konkrétních informací požadovaných ve vyhlášce v § 56 a § 57 jsou pro investiční společnost relevantní především požadavky na informace o charakteristice operací spojených s tržním rizikem, metodách používaných k řízení tržních rizik, přehled majetku a závazků podle položek rozvahy uspořádaných do skupin podle data smluvní změny úrokové míry nebo data splatnosti podle toho, co nastane dříve, a to v členění do tří měsíců, od tří měsíců do jednoho roku, od jednoho roku do pěti let a nad pět let, v případě, že tržní riziko není měřeno metodou „hodnoty v riziku“ (dále jen VaR). V případě, že je měřeno touto metodou, uvede se hodnota ukazatele VaR k rozvahovému dni a denní průměrná hodnota ukazatele VaR. V příloze musí být uvedena i informace o členění majetku a závazků podle zbytkové doby splatnosti v členění do tří měsíců, od tří měsíců do jednoho roku, od jednoho roku do pěti let

a nad pět let. Informace o úrokovém a likviditním riziku jsou obvykle uvedeny ve formě tabulky.

Zpráva o přiměřenosti opatření přijatých za účelem ochrany majetku zákazníka

Pokud se společnost v rámci svého podnikání věnuje i správě klientůvých aktiv, musí auditor jednou za rok vypracovat Zprávu o přiměřenosti opatření přijatých za účelem ochrany majetku zákazníka. Vydání této zprávy je upraveno zákonem č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu v platném znění a vyhláškou č. 232/2009 Sb., ze dne 21. července 2009, kterou se mění vyhláška č. 605/2006 Sb., o některých informačních povinnostech obchodníka s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů.

Odpovědností auditora je provést srovnání opatření přijatých obchodníkem s cennými papíry za účelem ochrany majetku zákazníka s požadavky týkajícími se ochrany majetku

zákazníka uvedenými ve vyhlášce č. 237/2008 Sb., ze dne 23. června 2008 o podrobnostech některých pravidel při poskytování investičních služeb. Auditor ověřuje opatření přijatá v oblasti evidence majetku zákazníka, ukládání investičních a peněžních prostředků zákazníka, používání investičních prostředků zákazníka a používané účetní zásady. Způsob ověření opatření, který auditor zvolí, vychází z auditorem identifikovaných opatření pro jednotlivé oblasti a testů přiměřenosti těchto opatření při zohlednění velikosti, způsobu fungování a rozsahu činnosti obchodníka s cennými papíry. Práce auditora je vykonána v souladu s Mezinárodním standardem pro související služby vztahujícím se k provádění dohodnutých postupů. Tyto postupy vycházejí z požadavků ČNB a jsou dohodnuty s vedením obchodníka s cennými papíry. Výstupem činnosti auditora je zpráva o přiměřenosti opatření přijatých za účelem ochrany majetku zákazníka.

Další krok k dokonalosti!

Nechcete zůstat pozadu? **Vyzkoušejte přímo při Vaší práci!**

V září 2010 jsme spustili novou verzi systému Faust. **Jako jediní na českém trhu přinášíme vylepšení softwaru pro auditory každý rok. Reagujeme na trendy v této oblasti i každodenní potřeby českých auditorů.**

Efektivnější audity? Opravdu to funguje!

- ▶ **Technicky moderní řešení Faust se** jednoduše instaluje, spravuje i používá.
- ▶ **Faust se soustavně vyvíjí** a respektuje přání svých uživatelů.
- ▶ **Dejte na doporučení Vašich kolegů, kteří Faust používají.** Mnoho z nich si prošlo i zkušeností s konkurenčními produkty.
- ▶ **Objednejte si prezentaci systému Faust zdarma** na www.fragaria.cz/ kontakty.

Specifika auditu podílového fondu

Účetnictví a výkaznictví podílového fondu je stejně jako účetnictví a výkaznictví investiční společnosti upraveno vyhláškou Ministerstva financí ČR č. 501/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou bankami a jinými finančními institucemi a Českými účetními standardy pro finanční instituce. Investiční společnost účtuje o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření s majetkem v podílovém fondu odděleně od předmětu účetnictví svého a ostatních podílových fondů.

Fond podléhá regulačním požadavkům zákona č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování. Základním dokumentem fondu je statut, který upravuje vzájemná práva a povinnosti mezi podílníky fondu a investiční společností, obsahuje informace o způsobu investování fondu a další informace nezbytné pro investory k přesnému a správnému posouzení investice.

Podílový fond nemá žádné zaměstnance, veškerou administrativu spojenou s jeho podnikatelskou činností provádí dodavatelským způsobem investiční společnost. Peněžní prostředky v podílovém fondu jsou shromažďovány vydáváním podílových listů fondu. Podílový list je cenný papír, který představuje podíl podílníka na majetku v podílovém fondu a se kterým jsou spojena další práva plynoucí ze zákona o kolektivním investování či statutu. Prostředky získané prodejem podílových listů jsou obhospodařovány investiční společností. Ta je používá k investování do cenných papírů (zejména do akcií a dluhových cenných papírů) nebo je ukládá na zvláštní účty u bank a obhospodařuje je svým jménem a na účet fondu. Alfou a omegou auditu podílového fondu je proto audit cenných papírů, které mají dopad do většiny

významných zůstatků rozvahových a výsledkových položek. Tuto skutečnost potvrzuje i kumulovaná rozvaha a kumulovaný výkaz zisku a ztráty fondů kolektivního investování určených veřejnosti s uděleným povolením k činnosti v České republice, které naleznete v tabulkách č. 1 a 2.

Cenné papíry

Podílové fondy zařazují nakoupené cenné papíry do portfolia cenných papírů oceňovaných reálnou hodnotou proti účtům nákladů nebo výnosů, protože je nakupují za účelem tvorby zisku z pohybů cen v krátkodobém časovém horizontu. Cenné papíry jsou při prvotním zachycení oceněny pořizovací cenou, jejíž součástí jsou přímé transakční náklady (poplatky obchodníkům s cennými papíry a tržbami). Od okamžiku sjednání obchodu přeceňuje fond tyto cenné papíry na reálnou hodnotu. Změny reálné hodnoty jsou zahrnuty do výkazu zisku a ztráty jako výnos či náklad v položce „Zisk nebo ztráta z finančních operací“

v okamžiku přecenění. Hodnota cenných papírů vykázaná na rozvaze v položce „Akcie, podílové listy a ostatní podíly“ a „Dluhové cenné papíry“ odpovídá součtu reálných (tržních) hodnot jednotlivých titulů držených k datu závěrky v portfoliu fondu.

Tržní hodnota cenných papírů je počítána v souladu s vyhláškou Ministerstva financí ČR č. 270/2004 Sb., o způsobu stanovení reálné hodnoty majetku a závazků fondu kolektivního investování a o způsobu stanovení aktuální hodnoty akcie nebo podílového listu fondu kolektivního investování, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Vyhláška“). Dle této Vyhlášky jsou oceňovány veřejně obchodovatelné i neobchodovatelné cenné papíry v portfoliu fondu. Cenné papíry jsou dle uvedených Vyhlášky oceněny cenou uvedenou na veřejném trhu, která je případně upravena dle pravidel uvedených ve Vyhlášce. Nelze-li takto stanovit cenu, použije se hodnota, kterou s vynaložením

Tab. 1: Rozvaha fondů kolektivního investování určených veřejnosti (v mil. Kč)

	30.6.2009	31.12.2009	30.6.2010
Pohledávky za bankami	17 992	20 313	20 506
Dluhové cenné papíry	58 677	60 758	61 558
Akcie, podílové listy a ostatní podíly	29 188	36 147	35 356
Ostatní aktiva	2 820	1 792	1 776
Aktiva celkem	108 677	119 010	119 196
Vlastní kapitál celkem	107 529	117 178	117 320
Závazky celkem	1 148	1 832	1 876

Zdroj: ČNB

Tab. 2: Výkaz zisku a ztráty fondů kolektivního investování určených veřejnosti (v mil. Kč)

	30.6.2009	31.12.2009	30.6.2010
Čisté úrokové výnosy	1 573	2 423	967
Výnosy z akcií a podílů	335	646	300
Výnosy z poplatků a provizí	2	11	30
Náklady na poplatky a provize	506	1 053	563
Zisk/ztráta z finančních operací	2 207	10 136	(1 633)
Správní náklady	169	440	148
Ostatní	(137)	4	54
Zisk (ztráta) před zdaněním	3 305	11 727	(993)
Daň z příjmu	42	129	66
Zisk (ztráta) po zdanění	3 263	11 598	(1 059)

Zdroj: ČNB

odborné péče stanovila investiční společnost.

Počet kusů jednotlivých titulů držených v portfoliu fondu ověří auditor na výpis od CDCP (tuzemské cenné papíry) či na výpisy od custodianů (zahraniční cenné papíry). Reálnou hodnotu veřejně obchodovatelných titulů ověří auditor na kotace od externích subjektů (např. Bloomberg, Reuters, Pražská burza cenných papírů, aj.). Pro ocenění cenných papírů, které nejsou veřejně obchodovatelné a jejich cena tak není kótovaná, používají fondy, resp. investiční společnosti oceňovací modely, které často bývají velmi složité. Pro jejich ověření doporučují využít služeb specialisty v oblasti oceňování finančních nástrojů.

Pro účely auditu výsledkových účtů souvisejících s cennými papíry je vhodné si vyžádat přehled všech obchodů za auditované období. Úplnost a platnost přehledu si auditor ověří na vybraném vzorku s pomocí konfirmací obchodů přijatých od protistran. Poté už auditor může přistoupit k výpočtu výsledků z prodejů, kdy porovnává průměrnou cenu, za kterou je cenný papír držen v portfoliu fondu k datu prodeje s prodejní cenou. Výsledná hodnota by měla odpovídat částkám zaúčtovaným na účtech realizovaných zisků/ztrát z transakcí s cennými papíry. Nerealizované zisky/ztráty z přecenění (oceňovací rozdíly) se rovnají rozdílu mezi aktuální reálnou (tržní) hodnotou cenného papíru k datu závěrky a jeho průměrnou pořizovací cenou, za kterou je cenný papír držen v portfoliu fondu v daném účetním období. Jelikož auditor má obě tyto hodnoty k dispozici a ověřené, není problém zaúčtované nerealizované zisky/ztráty z přecenění odsouhlasit na auditní dokumentaci.

Ocenění dluhových cenných papírů je tvořeno nejen jejich reálnou (tržní) hodnotou k datu závěrky, ale i nabíhajícími úrokovými výnosy. Úrokovými výnosy se rozumí nabíhající kupón a dále

rozdíl mezi nominální hodnotou cenného papíru a čistou cenou pořízení. Výši těchto výnosů ověří auditor přepočtem na vybraném vzorku.

Finanční deriváty

Podílové fondy mohou v rámci své činnosti vstupovat do kontraktů s finančními deriváty, tyto kontrak-

finanční deriváty jsou vykazovány jako aktiva na rozvahovém řádku „Ostatní aktiva“ v případě kladné reálné hodnoty a jako pasiva na rozvahovém řádku „Ostatní pasiva“ v případě záporné reálné hodnoty. Reálná hodnota je získána na základě kótovaných tržních cen či oceňovacích modelů. Pro ověření reálných hodnot finančních

ty obvykle fungují jako zajišťovací. Fond se zajišťuje proti rizikům, kterým je vystaven v důsledku operací na finančních trzích a s ohledem na složení jeho portfolia. Aby mohlo být o finančním derivátu účtováno jako o zajišťovacím, musejí být splněna určitá kritéria. Společnost musí mít vypracovanou strategii v oblasti řízení rizik, dále na počátku zajištění musí být zajišťovací vztah formálně zdokumentován. Tato dokumentace musí obsahovat minimálně identifikaci zajišťovaných a zajišťovacích nástrojů, vymezení rizika, které je předmětem zajištění a přístup ke zjišťování, zda je zajištění efektivní. Zajištění je efektivní, tzn., že v jeho průběhu jsou změny reálných hodnot nebo peněžní toky zajišťovaných a zajišťovacích nástrojů téměř vyrovnány, a toto vyrovnání je v rozmezí 80 % – 125 %.

Finanční deriváty jsou prvotně zachyceny v rozvaze v ceně pořízení a následně jsou přeceňovány na reálnou hodnotu. Všechny

derivátů je třeba použít znalostí, kterými auditor běžně nedisponuje, doporučuji proto využít služeb specialistů v oblasti oceňování finančních nástrojů.

Změny reálných hodnot derivátů, které jsou klasifikovány jako zajišťovací a splňují podmínky pro zachycení jako zajištění a které se ukážou jako vysoce účinné ve vztahu k zajišťovanému riziku, jsou účtovány do výkazu zisku a ztráty spolu s příslušnou změnou reálné hodnoty zajištěného aktiva nebo pasiva, která souvisí s tímto konkrétním zajišťovaným rizikem. Neefektivní část zajištění je účtována přímo do výkazu zisku a ztráty do položky „Zisk nebo ztráta z finančních operací“.

Změny reálných hodnot derivátů, které nesplňují pro účely účetnictví podmínku zajištění, jsou v souladu s Vyhláškou vykazovány jako deriváty určené k obchodování a související zisky a ztráty ze změn reálné hodnoty jsou promítány do výkazu zisku

a ztráty v položce „Zisk nebo ztráta z finančních operací“.

Pohledávky a závazky z operací s finančními nástroji v hodnotách podkladových nástrojů jsou účtovány a vykazovány v podrozvaze a auditor ověří jejich výši na confirmaci od protistrany.

Vlastní kapitál

Vlastní kapitál podílového fondu musí do jednoho roku ode dne udělení povolení k vytvoření fondu dosáhnout alespoň 50 milionů Kč, pokud se tak nestane, musí být tato skutečnost oznámena ČNB, která společně s investiční společností rozhodne o dalším postupu.

Vlastní kapitál podílového fondu je tvořen kapitálovými fondy, emisním ážiem, nerozděleným ziskem nebo neuhrazenou ztrátou z předchozích období a ziskem nebo ztrátou za účetní období.

Kapitálové fondy odpovídají jmenovité hodnotě vydaných podílových listů. Odsouhlasení je třeba provést na základě seznamu nákupů a zpětných odkupů uskutečněných v účetním období v rámci jednotlivých fondů, kdy konečný zůstatek kapitálových fondů se rovná počátečnímu zůstatku (odsouhlasíme na loňskou účetní závěrku) plus nákupy za období mínus zpětné odkupy za období zjištěné ze seznamu připraveného společností. V uvedeném seznamu by měl být uveden jak počet nakoupených/

prodaných podílových listů, tak jejich hodnota k datu transakce, aby tento seznam mohl být využit jak pro testování kapitálových fondů (kdy obvykle jeden podílový list má nominální hodnotu 1 Kč), tak pro testování hodnoty emisního ážia, které představuje rozdíl mezi nominální hodnotou podílových listů a jejich aktuální hodnotou ke dni vydání nebo odkupu.

Úplnost a platnost seznamu si auditor ověří na vybraném vzorku s pomocí bankovních výpisů s přijatými, resp. odeslanými platbami. Úplnost doporučuji ověřit tak, že zkontrolujeme, že náhodně vybrané platby z bankovních výpisů jsou uvedeny v předloženém seznamu a platnost ověřit tak, že platby uvedené v seznamu souhlasí s informacemi na bankovních výpisech.

Náklady na poplatky a provize

Náklady na poplatky a provize jsou představovány zejména poplatky za obhospodařování placené investiční společností. Odpovídají proto výnosům z poplatků a provizí realizovaných společností. Pokud již tedy auditor provedl jejich ověření z této strany, stačí částky v nákladech jednotlivých fondů odsouhlasit na výnosy společnosti.

Dalšími poplatky placenými fondem jsou poplatky depozitáři, poplatky za transakce s cennými papíry, poplatky za audit a další

služby. Tyto auditor obvykle ověřuje detailním testem vybraného vzorku přijatých faktur.

Účetní závěrka podílového fondu

Účetní závěrka je sestavována investiční společností za každý podílový fond samostatně. Účetní závěrka podílového fondu má stejné náležitosti jako účetní závěrka investiční společnosti. Podílový fond, který účtuje o finančních derivátech, má zpravidla širší náplň pro podrozvahu, kde musí být vykázány pohledávky a závazky ze spotových operací, pevných termínových operací a opcí. Tyto položky obsahují pohledávky a závazky z operací s úrokovými a měnovými nástroji v hodnotách podkladových nástrojů.

Michaela Rosůlková

Ing. Michaela Rosůlková, ACCA
Manažerka v oddělení auditu společnosti Deloitte Česká republika, kde pracuje od roku 2004. Věnuje se především klientům z oblasti finančních institucí a real estate. Má rozsáhlé zkušenosti s výkaznictvím podle Mezinárodních standardů finančního výkaznictví (IFRS) a s regulací pro finanční instituce. Je členem Association of Chartered Certified Accountants (ACCA) a auditorem registrovaným v Komoře auditorů ČR.

Vybrané investiční společnosti a jejich auditoři

Název společnosti	Sídlo společnosti	ÚZ ke dni	Auditor
AKRO investiční společnost, a.s.	Praha 6	31/12/09	BDO Audit, s. r. o.
AXA investiční společnost, a.s.	Praha 2	31/12/09	Mazars Audit, s. r. o.
Conseq investiční společnost, a. s.	Praha 1	31/12/09	PwC Audit, s. r. o.
ČSOB Investiční společnost, a. s., člen skupiny ČSOB	Praha 5	31/12/09	Ernst&Young Audit, s. r. o.
FINESKO investiční společnost, a. s.	Praha 3	31/12/09	Ing. Jiří Fišer, č. o. : 1026
Investiční kapitálová společnost KB, a.s.	Praha 1	31/12/09	Deloitte Audit, s. r. o.
Investiční společnost České spořitelny, a.s.	Praha 6	31/12/09	Ernst&Young Audit, s. r. o.
Pioneer investiční společnost, a.s.	Praha 8	31/12/09	KPMG Česká republika Audit, s. r. o.
REICO investiční společnost České spořitelny	Praha 4	31/12/09	Ernst&Young Audit, s. r. o.
WOOD & Company investiční společnost, a.s.	Praha 1	31/12/09	Deloitte Audit, s. r. o.

Audit obchodníků s cennými papíry

David
Ondroušek

Obnovení činnosti obchodníků s cennými papíry jako specializovaných společností poskytujících investiční služby širokému spektru klientů úzce navazuje na obnovení činnosti kapitálových trhů v devadesátých letech. Služby obchodníků s cennými papíry jsou důležitým faktorem pro efektivní fungování kapitálových trhů a alokaci zdrojů.

Cílem tohoto článku je shrnout hlavní oblasti, které jsou pro audit obchodníků s cennými papíry specifické a odlišují je od auditů jiných účetních jednotek. Tento článek se primárně zabývá auditem obchodníků s cennými papíry, kteří nejsou bankou a pro které poskytování investičních služeb představuje hlavní předmět činnosti.

Právní regulace činnosti obchodníků s cennými papíry

Právní postavení a činnost obchodníků s cennými papíry v České republice upravuje zejména zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu v platném znění (dále jen ZPKT). Obchodník s cennými papíry je pak definován jako právnická osoba, která poskytuje investiční služby na základě povolení České národní banky k činnosti obchodníka s cennými papíry. Investiční služby ZPKT vymezuje jako:

- přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů,
- provádění pokynů týkajících se investičních nástrojů na účet zákazníka,
- obchodování s investičními nástroji na vlastní účet,
- obhospodařování majetku zákazníka,
- investiční poradenství týkající se investičních nástrojů,
- provozování mnohostranného obchodního systému,

- upisování nebo umistování investičních nástrojů se závazkem jejich upsání,
- umistování investičních nástrojů bez závazku jejich upsání,
- úschova a správa investičních nástrojů včetně souvisejících služeb,
- poskytování úvěru nebo půjčky zákazníkovi za účelem umožnění obchodu s investičním nástrojem, na němž se poskytovatel úvěru nebo půjčky podílí,
- poradenská činnost týkající se struktury kapitálu, průmyslové strategie a s tím souvisejících otázek,
- poskytování investičních doporučení a analýz investičních příležitostí,
- provádění devizových operací souvisejících s poskytováním investičních služeb,
- služby související s upisováním nebo umistováním investičních nástrojů,
- služba obdobná investiční službě, která se týká majetkové hodnoty, k níž je vztažena hodnota investičního nástroje.

Hlavní typy smluvních ujednání, ke kterým dochází mezi obchodníkem s cennými papíry a klientem, jsou samostatně upraveny v zákoně č. 591/1992 Sb., o cenných papírech (dále jen ZCP) v části druhé. Tyto smlouvy ZCP dělí na smlouvy o převodech cenných papírů (v této části jsou zahrnuty i půjčky cenných papírů), smlouvy obstaratelské, smlouvy o úschově, správě, uložení a obhospodařování cenných papírů a smlouvy o zastavení cenných papírů. Nejobvyklejšími typy smluvních vztahů jsou smlouvy komisionářské (zprostředkování nákupu a prodeje cenných papírů) a smlouvy o obhospodařování (asset management).

Účetnictví obchodníků s cennými papíry je řídit zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, vyhláškou Ministerstva financí č. 501/2002 Sb. a českými

účetními standardy pro finanční instituce. Obchodníci s cennými papíry, kteří jsou součástí nadnárodní skupiny, obvykle připravují i podklady pro konsolidovanou účetní závěrku mateřské společnosti v souladu s Mezinárodními standardy účetního výkaznictví (dále jen IFRS).

Průběh auditorských prací

Plánování auditu obchodníka s cennými papíry

Kvalitní a včasné plánování auditu je klíčovým krokem k úspěšnému provedení auditu. Za zcela zásadní lze považovat porozumění následujícím oblastem:

- typy transakcí,
- význam a fungování informačních systémů,
- fungování interních kontrol včetně automatizovaných kontrol,
- objem transakcí a způsob jejich zpracování.

Vzhledem k povaze činnosti a fungování obchodníků s cennými papíry je obvykle nezbytné, aby auditor disponoval dostatečnými znalostmi a zkušenostmi týkajícími se informačních systémů, fungování kapitálových trhů a jejich právní regulace, řízení tržních rizik, případně i oceňování finančních nástrojů.

Rovněž je, vzhledem k velkému množství transakcí, vhodné získat část ujištění tím, že auditor ověří fungování vnitřních kontrol zavedených obchodníkem s cennými papíry. Nejčastějšími typy kontrol jsou zejména rekongiliace (účetní a obchodní systém, výpisy od třetích

stran apod.), konfirmace jednotlivých obchodů, oddělení pravomocí (uzavírání obchodů a vypořádání), princip čtyř očí, přístupová práva do jednotlivých systémů, pravidelná manažerská kontrola apod.

Obdobně jako u investičních společností, je u obchodníků s cennými papíry vhodné použít výnosy jako základnu pro stanovení materiality. Jde obvykle o položku, která nejlépe odráží objem aktivit obchodníka s cennými papíry.

Specifika auditu obchodníků s cennými papíry

Hlavní činností obchodníků s cennými papíry je zprostředkování nákupu a prodeje cenných papírů, případně jiných investičních nástrojů vlastním jménem na účet klienta a obhospodařování cenných papírů a peněžních prostředků klienta. Většina obchodníků s cennými papíry se věnuje i obchodování s cennými papíry či finančními deriváty na vlastní účet, případně poskytuje různé typy poradenských služeb. Následující odstavce se věnují těm zůstatkům a transakcím, které jsou pro obchodníky s cennými papíry specifické.

Hotovost a vklady v bankách

Jedná se jak o vlastní prostředky obchodníka s cennými papíry, tak o peněžní prostředky klientů (tyto jsou zároveň vykázány v pasivech jako závazky vůči klientům). Způsob ověření se u obchodníků neliší od jiných společností a auditor požádá banky o potvrzení správnosti zůstatků jednotlivých účtů.

Cenné papíry nakupované na vlastní účet

Jedná se obvykle o doplňkovou činnost obchodníků s cennými papíry a způsob, jak investovat dočasné volné likvidní prostředky. Počet cenných papírů v účetnictví obchodníka s cennými papíry i způsob ověření bude závislý na zvolené metodě účtování. Pokud obchodník s cennými papíry používá tzv. settlement date accounting (tj. cenné papíry jsou zaúčtovány i odúčtovány

v okamžiku vypořádání nákupu nebo prodeje), je možné přímo odsouhlasit počet kusů například na stavový výpis od Centrálního depozitáře cenných papírů (v případě českých cenných papírů) nebo na jiné obdobné potvrzení.

Pokud však obchodník s cennými papíry používá tzv. trade date accounting (tj. cenné papíry jsou zaúčtovány i odúčtovány při sjednání nákupu nebo prodeje), je nutné nejprve zohlednit vliv nevypořádaných transakcí, které už jsou zohledněny v účetnictví, ale ne ve výpisu od Centrálního depozitáře.

Vzhledem k tomu, že většina obchodníků zařazuje všechny cenné papíry nakupované na vlastní účet do obchodního portfolia, musí být auditor schopen ověřit i jejich reálnou hodnotu. U cenných papírů obchodovaných na burzách stačí porovnání ocenění v účetnictví obchodníka s cennými papíry s cenami zveřejněnými burzou. V případě cenných papírů, pro které kotované ceny neexistují, však musí auditor získat ujištění o správně použitém ocenění jiným způsobem, například porovnáním reálné hodnoty v účetnictví obchodníka s cennými papíry s vlastním výpočtem.

Pro výpočet zisků a ztrát z obchodování je vhodné získat databázi všech obchodů s cennými papíry, úplnost a správnost databáze namátkově ověřit na potvrzení jednotlivých obchodů od protistran a otestovat očekávaný zisk nebo ztrátu buď na úrovni všech obchodů, nebo na vzorku vybraných transakcí.

Deriváty

Pokud obchodník s cennými papíry uzavírá finanční deriváty na vlastní účet, musí být jejich reálná hodnota vykázána jako pohledávka (v případě kladné reálné hodnoty) nebo závazek (v případě záporné reálné hodnoty). To, že obchodník zaúčtoval všechny nevypořádané deriváty, lze ověřit například prostřednictvím ověřovacích dopisů nebo výběrem vzorku v potvrzení jednotlivých

transakcí, pokud si je strany vzájemně poskytují.

Ověření reálné hodnoty vyžaduje, zejména u složitějších derivátů, zapojení specialisty na oceňování finančních nástrojů.

Vzhledem k tomu, že povinnou součástí přílohy účetní závěrky obchodníka s cennými papíry jsou i informace z knihy podrozvahových účtů, je nutné, aby auditor ověřil i to, že jsou nevypořádané deriváty správně vykázány na podrozvahových účtech.

Pohledávky a závazky vůči klientům a trhům

Transakce s cennými papíry a související poplatky představují hlavní činnost obchodníků s cennými papíry. Pohledávky a závazky z nich vyplývající pak tvoří podstatnou část aktiv a závazků obchodníků s cennými papíry, měla by jim tedy být při plánování i provádění auditu věnována náležitá pozornost.

Pohledávky vůči klientům vyplývají zejména z nákupu cenných papírů pro klienty (tyto pohledávky jsou účtovány souvztažně se závazkem obchodníka s cennými papíry vypořádat nákup cenného papíru vůči burze nebo jinému obchodníkovi s cennými papíry) nebo z poskytnutých maržových úvěrů na nákup cenných papírů. V obou případech je nutné před samotným výběrem vzorku provést reconciliaci souboru všech takových pohledávek na zůstatek v účetnictví. Pokud jde o pohledávky vůči klientům fyzickým osobám, není vhodné používat pro ověření konfirmační dopisy, neboť obvykle zareaguje jenom malá část oslovených. Vhodnějším postupem je například kontrola úhrad po konci roku (zejména u pohledávek z vypořádání nákupů cenných papírů). U pohledávek z maržových úvěrů je rovněž nutné prověřit, jestli nedošlo u některého z dlužníků k porušení smluvních podmínek a není tedy nutné zohlednit riziko nesplacení tvorbou opravné položky. Rovněž je vhodné věnovat zvýšenou pozornost takovým pohledávkám

a obchodům, které nebyly vypořádány v obvyklé lhůtě.

Závazky vůči klientům vyplývají zejména z prodejů cenných papírů klientů, kdy peněžní prostředky nebyly dosud klientům vyplaceny (tyto závazky jsou účtovány souvztažně s pohledávkou z prodeje vůči burze nebo jinému obchodníkovi s cennými papíry) a z peněžních prostředků, které byly obchodníkovi svěřeny v rámci smlouvy o obhospodařování. Pro ověřování závazků z nevypořádaných prodejů cenných papírů platí analogicky postup popsany pro pohledávky. Závazky z peněžních prostředků přijatých od klientů by měl být auditor schopen, vzhledem k povinnosti obchodníka s cennými papíry, ukládat je na oddělený účet, ověřit na příslušnou bankovní confirmaci nebo výpis z účtu.

Závazky z krátkých prodejů

Jako krátké prodeje jsou označovány prodeje cenných papírů, které obchodník s cennými papíry získal v rámci repo operací nebo na základě půjčky cenných papírů. Takto získané cenné papíry nejsou vykazovány v rozvaze a teprve v okamžiku, kdy je obchodník s cennými papíry prodá, je závazek vyplývající z povinnosti tyto cenné papíry v budoucnu opět nakoupit a vrátit účtován v rozvaze. Závazky z krátkých prodejů musí být k rozvahovému dni oceněny reálnou hodnotou (tj. aktuální tržní cenou cenných papírů, které bude muset obchodník v budoucnu koupit, aby svůj závazek vyrovnal). Pokud tedy obchodník s cennými papíry v účetnictví vykazuje závazky z krátkých prodejů, je nutné, aby se auditor ujistil o jejich správném ocenění ke konci roku.

Podřízený dluh

Podobně jako banky, jsou i obchodníci s cennými papíry povinni dodržovat pravidla kapitálové přiměřenosti. Podřízený dluh, který je při splnění podmínek vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev

a obchodníků (dále jen vyhláška o obezřetném podnikání) s cennými papíry součástí dodatkového kapitálu, tak může obchodníkům s cennými papíry pomoci při plnění požadavků na kapitálovou přiměřenost. Je však nutné mít při auditu na paměti, že požadavky, které vyhláška o obezřetném podnikání na podřízený dluh klade, jsou rozsáhlejší než požadavky obsažené v účetních pravidlech. Tedy pokud je nějaký závazek vykazován v rozvaze jako podřízený dluh, neznamená to ještě, že se kvalifikuje jako dodatkový kapitál pro výpočet kapitálové přiměřenosti.

Výnosové a nákladové úroky

Výnosové úroky plynou obchodníkům ze zůstatků na běžných i termínovaných účtech, maržových úvěrů, méně často potom z dluhových cenných papírů držených na vlastní účet. Nákladové úroky potom z bankovních nebo akcionářských (včetně podřízených) úvěrů. V závislosti na stabilitě rozvahové položky se auditor obvykle rozhodne mezi analytickým testem případně testem detailním. U úvěrů od akcionářů by auditor měl zároveň uvážit, odpovídají-li sjednané úvěrové podmínky obvyklým tržním podmínkám a případně

vyhodnotit daňové riziko s takovými transakcemi spojené.

Výnosové a nákladové poplatky

Výnosové poplatky jsou zejména poplatky inkasované od klientů za obstarání nákupů nebo prodejů cenných papírů. Tyto poplatky jsou většinou stanoveny jako procento z objemu transakce s tím, že je často zároveň stanovena minimální a maximální výše poplatku. Výše poplatků se zároveň může lišit pro jednotlivé klienty, typy obchodovaných instrumentů a někdy i roční období (různé marketingové akce apod.). Je tedy nutné, aby auditor zvážil, jestli je efektivnější provést ověření výše zaúčtovaných poplatků na vybraném vzorku případně použil analytický test pro vlastní odhad celkové výše poplatků.

Dalším obvyklým typem výnosových poplatků jsou poplatky za obhospodařování cenných papírů pro klienty. Výnosový poplatek je obvykle tvořen dvěma složkami: pevný poplatek stanovený jako procento z hodnoty obhospodařovaných aktiv a variabilní odměna závislá na výkonnosti obhospodařovaného portfolia. Pro vlastní ověření je tedy nezbytné, aby se auditor seznámil s jednotlivými

*Bývaly časy, kdy se i tento sortiment dal zahrnout mezi velmi cenné papíry.
Kresba: Ivan Svoboda*

smlouvami mezi obchodníkem s cennými papíry a klientem a pochopil, jakým způsobem jsou jednotlivé složky počítány. Smlouva o obhospodařování většinou rovněž vymezuje investiční strategie (tj. typy povolených investičních instrumentů a jejich váha v portfoliu), které se obchodník s cennými papíry musí držet. Auditor by se tedy měl při testování výnosových poplatků ujistit i o tom, že obchodník s cennými papíry investuje prostředky klientů v souladu s touto strategií.

Nákladové poplatky tvoří zejména poplatky placené burzám případně jiným obchodníkům s cennými papíry, prostřednictvím kterých auditovaný obchodník s cennými papíry nakupuje a prodává na burzách, kde není členem. Rovněž zde najdeme bankovní poplatky za vedení účtů a podobně.

Garanční fond obchodníků s cennými papíry

Garanční fond obchodníků s cennými papíry (dále jen Garanční fond) byl vytvořen na počátku roku 2001 na základě novely ZCP a poté v roce 2004 nově upraven přijetím ZPKT. Účelem Garančního fondu je zabezpečit systém, ze kterého se vyplácejí náhrady klientům obchodníků s cennými papíry, kteří nejsou schopni plnit své závazky.

Systému pojištění zabezpečovaného Garančního fondu se povinně účastní všichni obchodníci s cennými papíry, s výjimkou zahraničních osob poskytujících investiční služby v České republice, které jsou účastníky jiného záručního systému na základě jednotné licence EU. Výše příspěvku je stanovena ve výši

2 % výnosů z poplatků a provází za poskytnuté investiční služby za poslední kalendářní rok. Zároveň je stanovena minimální výše příspěvku částkou 10 tis. Kč.

Podrozvahová aktiva a závazky

Povinnou součástí přílohy účetní závěrky obchodníka s cennými papíry jsou i informace z knihy podrozvahových účtů. Auditor tedy už při plánování a provádění auditních procedur musí myslet na to, že i k těmto číslům se bude jeho výrok vztahovat. Testování podrozvahových položek je často možné spojit s testováním rozvahových nebo výsledkových účtů, například testování podrozvahových pohledávek a závazků z derivátů lze spojit s testováním jejich reálných hodnot vykázaných v rozvaze, hodnoty převzaté k obhospodařování s testováním výnosových poplatků, přijaté zajištění s testováním poskytnutých maržových úvěrů.

Výroční zpráva

Stejně jako banky, jsou i obchodníci povinni zveřejňovat informace nad rámec stanovený v zákoně o účetnictví. Vyhláška o obezřetném podnikání explicitně stanoví (v odkazu na přílohu 30 této vyhlášky) údaje, které musí být uvedeny ve výroční zprávě a ověřeny auditorem. Jde o vybrané údaje o kapitálu a kapitálových požadavcích a některé poměrové ukazatele. Auditor tedy musí v rámci ověřování informací uvedených ve výroční zprávě rovněž ověřit soulad těchto informací s účetní závěrkou obchodníka s cennými papíry.

Zpráva o přiměřenosti opatření přijatých za účelem ochrany majetku zákazníky

Auditor obchodníka s cennými papíry musí jednou za rok vypracovat Zprávu o přiměřenosti opatření přijatých za účelem ochrany majetku zákazníka. Vydání této zprávy je upraveno zákonem č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém

trhu a vyhláškou č. 232 Sb. ze dne 21. července 2009, kterou se mění vyhláška č. 605/2006 Sb., o některých informačních povinnostech obchodníka s cennými papíry. Vzhledem k tomu, že tato pravidla jsou transpozicí tzv. MiFID direktivy (Markets in Financial Instruments Directive), často se v praxi používá termín „ověření pravidel MiFID“. V současné době neexistuje závazný formát zprávy, existuje však převládající názor (akceptovaný i ČNB), že lze jako vodítko použít strukturu a formát zprávy o ověření řídicího a kontrolního systému bank, jak je uvedena v příloze tři k vyhlášce o obezřetném podnikání. Auditor by měl ve své zprávě porovnat existující pravidla a postupy používané obchodníkem s cennými papíry s požadavky vyhlášky č. 237/2008 Sb., o podrobnostech některých pravidel při poskytování investičních služeb s tím, že zpráva auditora by měla pokrývat pouze požadavky týkající se ochrany majetku zákazníka, které jsou uvedeny v dílu šest (tj. účetní postupy, evidence majetku zákazníka, ukládání peněžních prostředků a investičních nástrojů zákazníka a používání investičních nástrojů zákazníka).

David Ondroušek

Ing. David Ondroušek, FCCA

David Ondroušek je senior manažerem v oddělení auditu společnosti Deloitte Česká republika, kde pracuje od roku 2000. Věnuje se především klientům z oblasti finančních institucí. David Ondroušek je členem Association of Chartered Certified Accountants (FCCA), auditorem registrovaným v Komoře auditorů ČR a vlastní profesní kvalifikaci v oblasti IFRS (DiplIFR) a interního auditu (CIA). David Ondroušek se pravidelně účastní jako lektor seminářů zaměřených na IFRS, zejména na oblast finančních nástrojů.

Fondy kolektivního investování a penzijní fondy – daňové aspekty

Martin Šandera

Existence kapitálového trhu je jedním z elementárních předpokladů dobrého fungování každé zdravé tržní ekonomiky. Jedná se o součást finančního trhu, kde se prostřednictvím burzy obchoduje s cennými papíry a dalšími investičními instrumenty se splatností delší než jeden rok. Jedná se zejména o akcie, dluhopisy, finanční deriváty či hypoteční zástavní listy.

Jana Vlčková

Na primární kapitálový trh vstupují emitenti dlouhodobých investičních nástrojů (např. finanční instituce, podniky, státní instituce apod.), kteří se zde snaží získat prostřednictvím emise dlouhodobých finančních instrumentů finanční zdroje pro financování své činnosti. Dalšími účastníky primárního kapitálového trhu jsou také investoři (zejména investiční a podílové fondy, penzijní fondy, banky, pojišťovny), kteří naopak disponují přebytkem finančních zdrojů a vstupují na kapitálový trh s cílem tyto zdroje zhodnotit.

Dále se rozlišuje také sekundární kapitálový trh, kde dochází k obchodům s výše popsanými investičními instrumenty mezi investory navzájem.

Fondy kolektivního investování

Významnou roli v podmínkách českého kapitálového trhu má tzv. kolektivní investování. To je upraveno zákonem č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, ve znění pozdějších předpisů („ZKI“), které jej vymezuje jako „podnikání, jehož předmětem je shromažďování

peněžních prostředků upisováním akcií investičního fondu nebo vydáváním podílových listů podílového fondu, investování na principu rozložení rizika a další obhospodařování tohoto majetku“¹⁾. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů („ZDP“) se na fondy kolektivního investování vztahuje jako na běžné poplatníky, nicméně obsahuje pro ně řadu speciálních ustanovení. Níže se tedy zabýváme především touto úpravou.

Pro podílové i investiční fondy platí zvýhodněná sazba daně z příjmů právnických osob, která je v současnosti stanovena ve výši 5 %. To představuje nejviditelnější daňovou výhodu pro subjekty kolektivního investování. Důvodem pro takto sníženou sazbu je mimo jiné také snaha o přilákání zahraničního kapitálu do ČR.

Mezi podílovými a investičními fondy však existuje celá řada poměrně významných rozdílů. Podílový fond je sdružením bez právní subjektivity. Jedná se prakticky jen o soubor majetku ve vlastnictví podílníků, nejde tedy o právnickou osobu ani o poplatníka daně z příjmů. Příjmy podílového fondu jsou zdaňovány v investiční společnosti, která jej spravuje. Ta je povinna stanovit základ daně samostatně za sebe a odděleně za jednotlivé spravované podílové fondy. Pro účely stanovení celkové daně za investiční společnost včetně podílových fondů nelze v žádném zdaňovacím období kompenzovat základ daně nebo daňovou ztrátu za investiční společnost se základy daně nebo ztrátami vykázanými jednotlivými podílovými fondy, a to ani mezi jednotlivými fondy navzájem.

S podílovými fondy jsou však spojeny i určité potíže při aplikaci některých ustanovení daňových

zákonů. Pokud by podílový fond například investoval do nemovitostí nebo do jiného hmotného či nehmotného majetku, který lze daňově odepisovat, potom nebude oprávněn uplatnit daňové odpisy k tomuto majetku. ZDP totiž stanovuje, že daňové odpisy hmotného a nehmotného majetku může uplatnit pouze poplatník, který má k předmětnému majetku vlastnické právo. Podílový fond však nemá právní subjektivitu a vlastníky investovaného majetku jsou samotní investoři, nikoli podílový fond ani investiční společnost, která ho spravuje. Uplatňování daňových odpisů podílovým fondem tudíž není z pohledu ZDP přípustné. Obdobné potíže vznikají také v případě tvorby daňové účinných rezerv na opravy hmotného majetku.

Investuje-li podílový fond do zahraničních akcií či dluhopisů, potom je nutné věnovat zvýšenou pozornost obsahu příslušné mezinárodní smlouvy o zamezení dvojího zdanění uzavřené mezi Českou republikou a daným státem. Ve většině případů se totiž výhody plynoucí z těchto smluv na podílové fondy nevztahují, jelikož možnost využití těchto výhod bývá často podmíněna tím, že příjemce posuzovaných příjmů je zároveň jejich skutečným vlastníkem. Podílový fond však není skutečným vlastníkem příjmů ze zahraničí, tím jsou samotní podílníci. Pokud tedy konkrétní smlouva o zamezení dvojího zdanění neobsahuje speciální úpravu pro podílové fondy, potom je nutné zkoumat, zda a případně jakým způsobem jsou příslušné zahraniční příjmy fondu zdaňovány ve státě zdroje podle tamních daňových zákonů.

Další potíže u podílových fondů mohou vznikat v souvislosti s alokací plateb záloh na daň z příjmů právnických osob zaplacených investiční

¹⁾ § 2 odst. 1 písm. a) ZKI

společností. Základ daně (nebo daňová ztráta) se sice stanovuje samostatně za investiční společnost a odděleně za jednotlivé spravované podílové fondy, ale zálohy na daň a konečný závazek z titulu splatné daně jsou vypočteny dohromady za investiční společnost a spravované podílové fondy. V situaci, kdy některý z fondů je povinen platit zálohy na daň z příjmů, přičemž jiný podílový fond tuto povinnost nemá, nebo v případě přeplatků na dani u některých fondů a současných nedoplatků na dani. V případě jiných fondů může být situace poměrně nepřehledná, jelikož správci daně nejsou v současnosti povinni evidovat daňové pohledávky a přijaté platby samostatně pro každý jednotlivý fond.

Ze stejných důvodů, proč se podílový fond nepovažuje za samostatného poplatníka daně z příjmů, se nepovažuje ani za samostatnou osobu povinnou k dani z přidané hodnoty. Plnění uskutečňená fondy se vykazují v příznání k dani z přidané hodnoty za investiční společnost, která tento fond obhospodařuje. Nárok na odpočet daně, který vzniká investiční společnosti z přijatých plnění podle obecných ustanovení zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, bude ovlivněn i činnostmi podílových fondů, které tato investiční společnost obhospodařuje. V situaci, kdy investiční společnost například spravuje nemovitostní fondy, které poskytují zpravidla zdanitelná plnění s nárokem na odpočet daně na vstupu, a zároveň spravuje i fondy cenných papírů uskutečňující osvobozená plnění bez nároku na odpočet, potom může být hospodaření investiční společnosti negativně ovlivněno činnostmi podílových fondů s ohledem na nižší dosažený koeficient nároku na odpočet daně z přidané hodnoty z plnění přijatých investiční společností.

Pokud jde o investiční fondy, ty mohou naopak existovat jen ve formě akciové společnosti. Jejich daňový režim je tedy z pohledu daně

z příjmů i daně z přidané hodnoty obdobný jako u běžných obchodních společností a výše zmiňované potíže se zde proto neobjevují.

Výplata podílu na zisku fondu investorovi

Odlišností investičních a podílových fondů od běžných obchodních společností je také způsob zdanění podílu investora na zisku dosaženém fondem. Sazba příslušné srážkové daně je sice stanovena shodně ve výši 15 %, avšak základ pro zdanění srážkovou daní lze v tomto případě snížit o poměrnou část dividendových příjmů fondu, které již byly zdaněny na úrovni fondu, a dále o poměrnou část úrokových příjmů z hypotečních zástavních listů, dluhopisů, vkladových účtů a o další druhy příjmů.²⁾ Efektivní míra zdanění dividendových příjmů investora z účasti v investičním nebo podílovém fondu je z tohoto důvodu často znatelně nižší než 15 %.

Investiční fondy však mohou oproti podílovým fondům využít možnosti osvobození výplaty podílu na zisku investičního fondu od daně z příjmů, pokud je investorem obchodní společnost, která je daňovým rezidentem ČR či jiného členského státu EU a drží v investičním fondu alespoň 10% podíl po dobu nejméně 12 měsíců. Podmínku dvanaříměsíční držby podílu v investičním fondu lze splnit i dodatečně.

Prodej účasti investora ve fondu

Je-li investorem v investičním či podílovém fondu fyzická osoba, potom je pro způsob zdanění příjmů souvisejících s ukončením účasti ve fondu rozhodující, zda investor je podnikatelem, a zda cenné papíry představující účast investora ve fondu byly zároveň součástí jeho obchodního majetku či nikoliv.

Pokud fyzická osoba prodá cenné papíry, které po dobu minimálně šest měsíců před jejich prodejem nebyly součástí jejího obchodního majetku, potom může být související

zisk osvobozen od daně z příjmů fyzických osob. Doba od nabytí cenných papírů a jejich převodem však musí být v den prodeje alespoň šest měsíců a celkový přímý podíl ve fondu zároveň nesmí převyšovat 5 % v době 24 měsíců před jejich prodejem. Pokud by podmínka maximálního podílu investora na fondu nebyla splněna, potom platí pro osvobození pětiletá lhůta.

Nejsou-li splněny podmínky pro osvobození, potom se jedná o zdanitelný příjem investora, který je součástí jeho dílčího základu daně podle § 10 ZDP. Výdajem, který lze pro daňové účely uplatnit, je potom pořizovací cena cenného papíru zvýšená o případné výdaje související s uskutečněním nákupu či prodeje těchto cenných papírů, např. poradenské služby či transakční poplatky. Zisky z prodeje cenných papírů lze zároveň kompenzovat se ztrátami z prodejů jiných cenných papírů, pokud byly uskutečněny ve stejném zdaňovacím období. Celkovým výsledkem prodejů cenných papírů však nesmí být ztráta.

Je také vhodné připomenout, že za předpokladu, že příslušná fyzická osoba má příjmy ze závislé činnosti, a to pouze od jednoho nebo postupně od více zaměstnavatelů, a zároveň podepsala u všech těchto zaměstnavatelů na příslušné zdaňovací období prohlášení k dani podle § 38k ZDP, potom nemusí podávat daňové příznání a tudíž ani zdaňovat ostatní druhy příjmů včetně příjmů z prodeje cenných papírů, nepřesahují-li tyto ostatní příjmy po odečtení případných výdajů částku 6000 Kč za dané zdaňovací období.

Pokud však cenné papíry byly součástí obchodního majetku investora v okamžiku jejich prodeje, potom osvobození nelze uplatnit. Příjem z prodeje cenných papírů je v takovémto případě součástí dílčího základu daně investora podle § 7 ZDP. Vede-li takovýto investor daňovou evidenci dle ZDP, potom

²⁾ § 36 odst. 4 ZDP

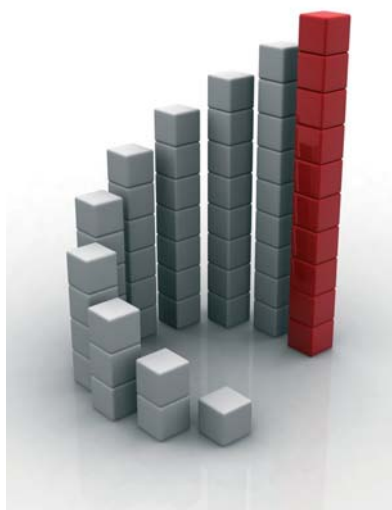
lze pro účely stanovení základu daně snížit příjem z prodeje cenných papírů o jejich nabývací cenu, a to až do výše tohoto příjmu. Případný zisk z prodeje cenných papírů v tomto případě rovněž vstupuje do vyměřovacích základů pro pojistné na zdravotní a sociální pojištění investora.

Je-li investorem právnická osoba, potom jsou cenné papíry představující její účast ve fondu vždy součástí jejího obchodního majetku. Osvobození příjmů z prodeje cenných papírů přichází u právnických osob v úvahu pouze v případě akcií investičního fondu, v němž investor drží alespoň 10% podíl po dobu nejméně 12 měsíců. V ostatních případech je příjem z prodeje akcie či podílového listu vždy zdanitelným příjmem investora. Nákladem, který lze v souvislosti s prodejem cenného papíru uplatnit, je v tomto případě hodnota cenného papíru evidovaná v účetnictví investora, tj. včetně případného vlivu změny reálné hodnoty, a to bez omezení souvisejícím příjmem.

Penzijní fondy

Dalšími významnými účastníky kapitálového trhu jsou penzijní fondy. Jedná se o právnické osoby ve formě akciové společnosti, jejichž činnost je upravena zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho přijetím, ve znění pozdějších předpisů („ZPP“). Předmětem činnosti penzijních fondů je poskytování státem podporovaného spoření na stáří – penzijního připojištění – jeho účastníkům. Účastníci si přispívají na své penzijní připojištění a penzijní fond zhodnocuje vložené prostředky na kapitálovém trhu. Na rozdíl od výše popsaných fondů kolektivního investování však ZPP klade vyšší nároky na bezpečnost, kvalitu, likviditu a rentabilitu investic penzijního fondu.

Jak již bylo uvedeno, penzijní fondy mají povinně právní formu akciové společnosti. Z pohledu daně z příjmů právnických osob jsou i tak s penzijními fondy spojená určitá specifika. Obdobně jako u fondů kolektivního investování je i pro penzijní fondy stanovena sazba daně z příjmů ve výši 5%. Dále platí, že zdanění na úrovni penzijního fondu nepodléhají jak tuzemské, tak zahraniční dividendové příjmy, úrokové příjmy z dluhopisů či z vkladových účtů a další vybrané příjmy.³⁾

Účastníkům penzijního připojištění je umožněno snížit si formou odčitatelné položky základ daně z příjmů o součet příspěvků zaplacených v daném zdaňovacím období na penzijní připojištění po snížení o 6000 Kč. Maximální uplatnitelná částka je celkem 12 000 Kč, které je tedy možné dosáhnout v případě, že byly ve zdaňovacím období uhrazeny příspěvky v celkové částce 18 000 Kč. Odčitatelnou položku lze uplatnit jednorázově, a to buďto v daňovém přiznání účastníka, nebo prostřednictvím jeho zaměstnavatele v rámci ročního zúčtování záloh na daň z příjmů ze závislé činnosti. Penzijní připojištění je dále ze strany státu

podporováno příspěvkem, který může dosáhnout až 150 Kč měsíčně, pokud měsíční platba účastníka na penzijní připojištění činí 500 Kč či více.

Přispívání na penzijní připojištění je podporováno i na straně zaměstnavatelů. Příspěvky hrazené zaměstnancům na jejich penzijní připojištění mohou být na straně zaměstnavatele daňově uznatelným nákladem v libovolné výši, zaváže-li se zaměstnavatel k těmto příspěvkům například v pracovní či kolektivní smlouvě anebo ve svém vnitřním předpisu.⁴⁾ U zaměstnance se naopak jedná o příjem osvobozený od daně z příjmů fyzických osob, a to až do ročního limitu 24 000 Kč, který platí pro penzijní připojištění i životní pojištění dohromady. Příspěvky zaplacené do této částky nepodléhají ani povinným odvodům na zdravotní a sociální pojištění.

Ke zdanění příjmů z penzijního připojištění dochází na straně účastníka až v okamžiku výplaty dávek penzijního připojištění. Ty mohou mít formu penze, jednorázového vyrovnání, nebo odbytého. V případě penze se jedná o rozložení celkové výše všech zaplacených příspěvků rovnoměrně na předem vymezené období. Předmětem zdanění je v tomto případě částka ročně vyplacené penze snížená o alikvotní část příspěvků zaplacených jak účastníkem, tak zaměstnavatelem či státem. Není-li období pobírání penze vymezeno, stanoví se jako střední délka života účastníka podle úmrtnostních tabulek Českého statistického úřadu v době, kdy začne penzi poprvé pobírat. Jedná-li se naopak o jednorázové vyrovnání, potom je základem daně vyplacená částka snížená pouze o příspěvky placené účastníkem a o státní příspěvky. Zdanění tedy podléhá jak výnosy z příspěvků, tak i všechny příspěvky placené

³⁾ § 19 odst. 1 písm. zo) a zp) ZDP a § 23 odst. 4 písm. a) ZDP

⁴⁾ § 24 odst. 2 písm. j) bod 5. ZDP

zaměstnavatelem. Obdobně se základ daně stanoví i u odbytého. Na všechny tyto druhy příjmů se uplatní srážková daň ve výši 15 %.

Martin Šandera
Jana Vlčková

Martin Šandera pracuje jako konzultant v daňovém a právním oddělení společnosti Deloitte, kde se specializuje na poskytování služeb spojených s daní z příjmů právnických osob pro finanční instituce

a leasingové společnosti. Je absolventem Fakulty financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze. Martin hovoří plynule česky a anglicky a je registrovaným daňovým poradcem.

Ing. Jana Vlčková je senior manažerkou v daňovém a právním oddělení společnosti Deloitte v České republice. Je absolventkou Vysoké školy ekonomické a Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. V oboru daňového poradenství působí

od roku 1996 a její specializací jsou především služby spojené s daní z příjmů právnických osob. Od roku 1997 se specializuje na oblast daňových specifíků finančních institucí. Má bohaté zkušenosti s poskytováním poradenských služeb ohledně daňových produktů finančních institucí, investičních instrumentů, financování finančních institucí a se zpracováním daňových příznání bank a leasingových společností. Jana Vlčková hovoří plynule česky a anglicky a je registrovanou daňovou poradkyní.

Rozhovor se Zuzanou Silberovou, náměstkyní ředitele sekce dohledu nad finančním trhem ČNB

Bankovní dohled dnes a zítra

V roce 2006 se spojily do té doby samostatné úřady státního dohledu nad finančními institucemi do jednoho orgánu – bankovního dohledu. Jak probíhalo slučování jistě značně rozdílných úřadů?

Integrace jednotlivých dohledových institucí do ČNB byla postupným procesem. Nejprve došlo k tzv. sektorovému začlenění jednotlivých dohledů, tzn. od 1. dubna 2006 existovaly v ČNB tři dohledové sekce, a to pro úvěrové instituce, pojišťovny a kapitálový trh, což znamenalo, že tyto jednotlivé sekce v sobě zahrnovaly jak regulaci, výkon dohledu tak i licenční a sankční řízení pro jednotlivé sektory finančního trhu. Od ledna 2008 máme již tzv. funkcionální uspořádání dohledových sekcí, kdy sice opět existují tři dohledové sekce, ale již jsou uspořádány dle typu aktivit, za které odpovídají a to pro všechny instituce finančního trhu, nad kterými ČNB vykonává dohled – jedná se o sekci regulace a analýz finančního trhu, sekci licenčních a sankčních řízení a sekci dohledu nad finančním trhem.

RNDr. Zuzana Silberová, Ph.D., CIA

Absolventka Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, v letech 1992-4 odborná asistentka na katedře matematiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Od května 1994 pracuje v ČNB, v letech 2001 - 2006 zastávala pozici vedoucí referátu pro vnitřní

řídící a kontrolní systémy bank (včetně problematiky corporate governance, interního auditu, funkce compliance a prevence legalizace výnosů z trestné činnosti) odboru dohledu na místě, sekce bankovní regulace a dohledu. Od října 2006 do září 2008 působila na pozici ředitelky odboru dohledu nad pojišťovnictvím, sekce dohledu nad finančním trhem, od října 2008 zastává funkci náměstkyně ředitele sekce dohledu nad finančním trhem. V roce 2002 absolvovala doktorské studium na Vysoké škole ekonomické v Praze, od roku 2003 je držitelkou certifikátu CIA. Přednáší na domácích i zahraničních konferencích.

Mezi její zájmy patří zejména dcera Karolína, cestování, pěstování bonsajů a pokojových květin.

Obecně je od samotného začátku integrace aplikován přístup sjednocování postupů v oblastech, kde je to účelné a smysluplné tak, aby byla současně respektována specifika jednotlivých typů finančních institucí. Celkově mohu konstatovat,

že integrace jednotlivých dohledů do ČNB se velmi osvědčila, dochází k rychlejšímu sdílení informací a zkušeností mezi kolegy, a tím se nám daří rychleji a jednotně směřovat rozvoj příslušných dohledových metod a postupů.

Jaké jsou rozdíly v provádění dohledu nad bankami a ostatními finančními institucemi?

Základní nástroje užívané pro výkon dohledu v rámci všech sektorů finančního trhu jsou prakticky shodné, tj. využíváme jak metody dohledu na dálku (analytická činnost), tak i dohledu na místě (provádění kontrol na místě). Odlišnosti pro dohled vyplývají zejména ze specifík jednotlivých sektorů, kdy pro oblast úvěrových institucí je dominujícím pohledem dodržování obezřetnostních pravidel, zatímco u pojišťoven a subjektů kapitálového trhu dochází ke kombinaci obezřetnostního přístupu na jedné straně a dodržování pravidel odborné péče a případně pravidel jednání na straně druhé.

Jaké jsou nejbližší úkoly stojící před dohledem?

Společně s kolegy se zabýváme dalším rozvojem systému pro aplikaci rizikové orientovaného dohledu nejen v rámci jednotlivých sektorů ale i napříč celým finančním trhem. Další oblastí, kterou aktuálně řešíme je aplikace nové či připravované regulace do dohledové praxe, v případě pojišťoven se jedná například o Solvency II direktivu, u subjektů kapitálového trhu jsou to nová pravidla v rámci MIFIDu. V oblasti bank je to rozvoj dohledových metod pro naplnění požadavků plynoucích z Piliře II v rámci konceptu Basel II. Vzhledem k rychlému rozvoji finančních trhů tak obecně platí, že stále je co rozvíjet a směřovat kupředu. Pro oblast dohledu nad finančním trhem platí pravidlo, že si prakticky nikdy nemůžeme říci „tak už máme vše hotovo“, ale spíše stále vidíte před sebou, co byste rádi změnili, doplnili a aktualizovali.

Další důležitou oblastí, kterou bych ráda zmínila je rozvoj mezinárodní spolupráce s ostatními dohledovými orgány ze zemí sídla mateřských společností našich dohlížených subjektů (s tzv. domovskými orgány dohledu). Jedná se např. o účasti na kolegiích dohledů jednotlivých bankovních či pojišťovacích skupin, zapojení do týmů pro validace/předvalidace jednotlivých

interních modelů bank a pojišťoven. Jsem velmi ráda, že nám tato mezinárodní spolupráce potvrzuje, že jsme rovnocennými partnery a v četných případech předáváme ostatním zahraničním kolegům naše poznatky a zkušenosti z výkonu dohledu.

Co můžete říct o spolupráci s auditory, jak s komorou auditorů tak s jednotlivými auditory finančních institucí?

Spolupráce ČNB s komorou auditorů je standardní součástí naší činnosti. Dohled se pravidelně schází i s jednotlivými auditory, kteří působí ve finančních institucích. Předmětem těchto schůzek je zejména získání podrobnějších informací o auditu účetních závěrek dohlížených subjektů, případně o auditu systémů řízení rizik, seznámení s průběhem auditu a s pohledem samotných auditorů na auditované subjekty (např. poznatky auditora týkající se práce odborných útvarů námi dohlížených institucí, spolupráce jejich odpovědných pracovníků s externím auditorem, názor na silné a slabé stránky auditovaných subjektů, názor na případné změny v účetních a aktuárských postupech, názor na funkčnost řídicího kontrolního systému). Rovněž jsou i diskutována doporučení externího auditora pro management příslušné společnosti. Další diskutovanou oblastí na společných schůzkách dohledu s externími auditory jsou konkrétní postupy auditorů při auditní činnosti (např. postup auditora při výběru vzorku, stanovení materiality).

Další neméně důležitou oblastí spolupráce s Komorou auditorů ze strany ČNB je předávání podnětů k prošetření činnosti statutárních auditorů a auditorských společností, které působí v subjektech dohlížených ČNB v případech, kdy má dohled důvodné podezření, že auditor nevykonává svoji činnost v souladu s auditorským standardy. Pro nás je pak velmi důležitá zpětná vazba, jak byl podnět ČNB vyhodnocen, zda bylo v daném konkrétním případě vedeno kárné řízení a jaký byl jeho výsledek.

Tato vzájemná spolupráce ve všech výše uvedených oblastech je dle mého názoru užitečná pro obě strany.

Shledáváte nedostatky v práci auditorů finančních institucí, mají také co zlepšovat?

Obecně lze říci, že v kvalitě práce auditorů jednotlivých institucí finančního trhu existují rozdíly. Prostor pro zlepšení kvality a eliminaci nedostatků v oblasti auditu existuje a to především s ohledem na rozsah a kvalitu provedeného auditu. Tento prostor je shledáván zejména u menších auditorských společností či fyzických osob, kdy se jedná často o případy externích auditorů působících v menších finančních institucích, kteří se nespécializují na finanční instituce, ale především na jiné podnikatelské subjekty. Tito externí auditori tak mají omezené zkušenosti se specifiky fungování finančních institucí oproti ostatním podnikatelským subjektům (např. finanční povaha aktiv a pasiv, požadavky na vnitřní řídicí a kontrolní systém a oblast řízení rizik), z čehož následně vyplývají námi identifikované nedostatky v auditu účetních závěrek (např. akceptování některých účetních postupů auditované instituce, které nebyly prováděny v souladu s účetními postupy).

Co se týče postupu za strany dohledu, tak v případě zjištění závažných nedostatků a nesrovnalostí v práci příslušného externího auditora, využíváme pravomoci stanovenou ČNB v příslušné legislativě pro banky, pojišťovny, zajišťovny a družstevní záložny, a to auditora odmítnout.

Současně je nutné připomenout, že se zvyšujícími se nároky na činnost dohlížených subjektů zejména v oblasti řízení rizik a v souvislosti se zaváděním nových mnohem sofistikovanějších regulačních pravidel roste potřeba neustálého profesního vzdělávání externích auditorů, aby jimi poskytované služby odpovídaly stanoveným požadavkům.

Rozhovor připravila Marie Kučerová

Úvahy nad přezkoumáním hospodaření územních samosprávných celků

Článek se zabývá obecnějšími úvahami nad významem přezkoumání hospodaření. Jeho smyslem není podat návod na provádění přezkoumání (tímto návodem je standard KA ČR č. 52), ale má přispět k diskuzi nad tím, jak se přezkoumání vyvíjí nebo by se vyvíjet mělo. Článek je uváděn v rubrice „k diskuzi“ a obsahuje pracovní názory autorů, nikoli pevná vodítka. Reakce na něj jsou vítány.

Přezkoumání není ověření účetní závěrky

Cílem ověření účetní závěrky je zjistit, zda účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví v souladu s použitými právními předpisy a účetními standardy¹⁾. Cílem přezkoumání naproti tomu je celkové zhodnocení rozpočtového hospodaření územního celku²⁾. Jeho cílem tedy není pouhé posouzení věrohodnosti podávaných informací o hospodaření, nýbrž posouzení hospodaření jako takového. Protože součástí řádného hospodaření je i řádné vedení účtů za účelem informování oprávněných stran, je jednou ze součástí přezkoumání ověřování zveřejňovaných účetních (a jiných) informací. Tato část přezkoumání má nejbliže k ověřování účetní závěrky dle zákona o účetnictví, ačkoli není zcela identická. Je však třeba mít na paměti to, že tato část přezkoumání je skutečně jen jeho částí, nikoli hlavním účelem.

Co je přezkoumání

Cílem přezkoumání, jak bylo uvedeno výše, je celkové zhodnocení rozpočtového hospodaření územního celku. Předmět a kritéria přezkoumání stanovuje zákon č. 420/2004 Sb., v paragrafech 2 a 3. Podle těchto ustanovení se přezkoumání hospodaření skládá z následujících okruhů:

A. Spolehlivost údajů o hospodaření (dále jen krátce „přezkum údajů“)

Tato část přezkoumání je zaměřena na to, zda zaznamenané údaje o činnosti ÚSC jsou věrohodné a správné³⁾.

B. Legalita a regulérnost hospodaření ÚSC (dále jen krátce „přezkum legality“)

Cílem této části přezkoumání je ověření souladu hospodaření ÚSC s relevantními předpisy, zejména právními, ale i interními (např. rozhodnutí zastupitelstva apod.) a smlouvami.

Protože vedení údajů o činnosti ÚSC (tj. zaznamenávání transakcí) je také jednou z činností ÚSC, které podléhají specifickým právním a jiným

předpisům, bylo by možné přezkum údajů chápat jako jednu z oblastí přezkumu legality. Přezkum údajů se však zásadně liší od přezkumu legality, protože je zaměřen na ověření zaznamenaných údajů o transakcích, na jejich úplnost, správnost, spolehlivost atd., zatímco audit legality je zaměřen na posouzení právní korektnosti *transakcí* samotných.

C. Výkonnost hospodaření (dále jen „přezkum výkonnosti“) se zaměřuje na:

- Hospodárnost hospodaření ÚSC
- Účelnost hospodaření ÚSC

Jak přezkum legality, tak přezkum výkonnosti je zaměřen na „kvalitu“ transakce, na rozdíl od přezkumu údajů, který je zaměřen na „kvalitu“ údajů o transakci. Přes tento společný aspekt a přes to, že hospodárnost a účelnost hospodaření ukládá ÚSC zákon (např. zák. č. 128/2000 Sb., o obcích), je přezkum výkonnosti oddělen od přezkumu legality, protože jejich předmětem jsou odlišné významné aspekty příslušné transakce (legalita a výkonnost), které musí být posuzovány separátně. Taktéž škála závěrů, auditorské postupy, zjevnost kritérií atd. se budou zpravidla u těchto dvou okruhů přezkoumání lišit.

Srovnání s ověřením účetní závěrky

Přezkum údajů je svým charakterem podobný ověřování účetní závěrky, ale při ověřování účetní závěrky se auditor nezabývá:

- hodnocením legality činností klienta, s výjimkou takových porušení právních předpisů klientem, která mají dopad na účetní výkaznictví (viz ISA 250) a porušení ve smyslu zákona o auditorech uvedené v § 15 odst. 4 a § 21 odst. 3-5, a
- hodnocením výkonnosti a úspěšnosti hospodaření s výjimkou posouzení ohrožení trvání účetní jednotky v budoucnu dle ISA 570.

Přezkum údajů

Přezkum údajů je logicky první částí přezkoumání, protože auditor jak při přezkumu legality, tak výkonnosti bude z údajů poskytnutých ÚSC dále vycházet, a z toho důvodu je nejprve nutné ověřit jejich věrohodnost. Přezkum údajů nicméně musí být proveden, i kdyby nebyl pro další části přezkoumání životně důležitý, protože existuje řada stran (zastupitelé, občané), které mají právo obdržet věrohodné a pravdivé informace o hospodaření ÚSC.

¹⁾ Viz zákon o auditorech, § 20 odst. 1 písm. c.

²⁾ Viz důvodová zpráva k zákonu č. 420/2004 Sb., zvláštní část, komentář k § 2.

³⁾ Záměrně není používán termín „věrný a poctivý“, který vztahuje pouze k účetní závěrce.

Tato část přezkoumání se nejvíce podobá klasickému auditu (ověření účetní závěrky). Jednak proto, že údaje v drtivé většině případů pocházejí z účetnictví ÚSC a také z toho důvodu, že jak přezkum údajů, tak ověření účetní závěrky mají stejný cíl – zajistit, aby se na dodané informace dalo přiměřeně spolehnout. Nicméně, na rozdíl od ověření účetní závěrky se neověřuje, zda jsou údaje věrné a poctivé⁴⁾, ale zda byly připraveny a sestaveny v souladu se všemi relevantními předpisy⁵⁾ (což je jakési černobílé vidění oproti hledání věrného a poctivého ve stupních šedi).

Přezkum údajů o hospodaření vyplývá zejména z § 2 odst. 1 a odst. 2 písm. h. Jedná se tedy o ověření údajů obsažených v závěrečném účtu⁶⁾ a v účetních záznamech⁷⁾, a to tak, zda jsou dle § 3 písm. a v souladu s požadavky příslušných předpisů (např. zákon č. 250/2000 Sb. nebo zákon o účetnictví). Do kategorie přezkumu spolehlivosti údajů o hospodaření spadá i posouzení věcné a formální správnosti dokladů o přezkoumávaných operacích dle § 3 písm. d.

Přezkum legality

Přezkum legality zkoumá, zda činnosti uskutečňované ÚSC jsou v souladu s právními předpisy, s uzavřenými smlouvami, s vlastními přijatými rozhodnutími a interními předpisy.

Zákon vyžaduje, aby předmětem přezkoumání bylo, zda hospodaření, které je v zákoně rozepsáno v § 2 odst. 2 písm. a – g), je v souladu s relevantními právními předpisy (viz § 3 písm. a). To zahrnuje i to, co zákon dále vyjmenovává separátně, a sice zda hospodaření je v souladu s rozpočtem (viz § 3 písm. b) a zda účelově vázané prostředky jsou použity na specifikovaný účel (viz § 3 písm. c).

Přezkum legality údajů uvedených v § 2 odst. 1 je pojat jako zvláštní část přezkoumání (viz přezkum údajů).

Přezkum výkonnosti

Přezkoumání výkonnosti je zpravidla nedostatečné, a to jak v případě přezkoumání prováděných úředníky (např. zaměstnanci krajských úřadů), tak auditory. Je to z toho důvodu, že jednak auditoři nejsou zvyklí výkonnost posuzovat, protože to není předmětem ověřování účetních závěrek, a také z důvodu, že požadavky tuto část přezkoumání jsou velmi obecné až vágní, kritéria ne vždy zřejmá a psaná, metodika

nerozpracovaná a hodnocení více subjektivní, a z toho důvodu snadno napadnutelná. Podceňování přezkoumání výkonnosti je však alarmující. Důvodem je to, že ve veřejném sektoru přezkoumání částečně a někdy zcela supluje dozor nad hospodařením prováděný v soukromém sektoru vlastníkem. U klasických auditů v soukromém sektoru (ověřování účetní závěrky) je cílem, aby vlastník dostal do rukou spolehlivé informace popisující skutečný stav věcí. Podle nich pak hospodaření auditovaného podniku vyhodnotí. Auditor v případě přezkoumání na sebe bere jak roli ověřovatele informací, tak i roli hodnotitele úspěšnosti organizace, jejíž hospodaření přezkoumává.

Přezkoumání výkonnosti se zabývá hospodárností (někdy také „ekonomičností“), efektivností (někdy také „úsporností“) a účelností⁸⁾ činností ÚSC.

Hospodárnost znamená, že ÚSC k provádění svých činností zajišťuje potřebné zdroje (lidské, hmotné atd.) ve správnou dobu, ne dříve, ve vhodném množství a kvalitě, a přitom za co nejnižší cenu.

Efektivnost spočívá v co nejoptimálnějším využití těchto zdrojů, aby poměr mezi použitými zdroji a dosaženými výsledky byl co nejlepší. **Účelnost** spočívá v dosažení stanovených výsledků a v tom, jak tyto výsledky naplňují cíle ÚSC⁹⁾. Pozn.: Aby nedocházelo k zaměňování pojmů, které používají naše právní předpisy (viz další odstavce), hospodárnost uvedená

⁴⁾ Věrný a poctivý obraz je termín používaný pouze v souvislosti s účetní závěrkou. Je mj. podmíněn úplností tohoto obrazu (u „údajů“ na rozdíl od „závěrek“ nelze použít kvalitativní charakteristiku úplnosti), či odchýlením se od právního předpisu v jistých případech, což je ve veřejném sektoru nemyslitelné.

⁵⁾ Toto pojetí ověření údajů lze označit jako tzv. „compliance audit“. Přezkum legality spadá do této kategorie také.

⁶⁾ Viz § 17 odst. 2 a 3 zákona č. 250/2000 Sb.

⁷⁾ Viz zákon o účetnictví, zejm. § 4 odst. 10 a 11.

⁸⁾ V anglických odborných textech jsou tyto aspekty nazývány jako tzv. „3E“: economy, efficiency, effectiveness. Viz např. Implementation Guidelines for Performance Auditing vydaná organizací INTOSAI, odst. 1.5.

⁹⁾ Viz také Performance Audit Manual (Manuál pro audit výkonnosti) vydaný European Court of Auditors (Evropským účetním dvorem), část 1.2.2 a kapitola 2.

v tomto odstavci se dále označuje za „hospodárnost v užším smyslu slova“ nebo za „ekonomičnost“.

Podle našich právních předpisů (např. podle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole) se **hospodárností** rozumí použití veřejných prostředků k zajištění stanovených úkolů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků, a to při dodržení odpovídající kvality plněných úkolů. **Účelností** se rozumí takové použití veřejných prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů¹⁰⁾.

Z výše uvedeného je patrné, že termín „hospodárnost“ používaný českými právními předpisy v sobě zahrnuje jak „ekonomičnost“ tak „efektivnost“ definovanou dříve. Pro účely přezkumu výkonnosti je však vhodné výkonnost analyticky rozdělit na co nejelementárnější části, bez čehož by nebylo možné při této části přezkumu postupovat systematicky¹¹⁾. Z tohoto důvodu a také z důvodu sladění metodik s nejvyššími auditními institucemi v oblasti veřejného sektoru¹²⁾ je vhodné členit výkonnost ÚSC na hospodárnost v užším smyslu, efektivnost a účelnost.

Samotný požadavek na přezkoumání výkonnosti vyplývá zejména z § 2 a – g a § 3 písm. a – c, které odkazují na další relevantní předpisy. Účelně a hospodárně využívat majetek kraje a obce včetně hlavního města Prahy ukládá těmto územním celkům § 38 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, § 17 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích a § 35 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Nejnehospodárnějším způsobem plnit úkoly hrazené ze státního rozpočtu jsou dále povinny všechny organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky, tedy i územní celky, podle ustanovení § 30 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu České republiky a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací.¹³⁾

Části přezkoumání a předmět a kritéria dle zákona

Zákon o přezkoumávání uvádí předmět a kritéria přezkoumání. Jak bylo uvedeno, přezkoumání se skládá ze tří okruhů. Uvedená tabulka se pokouší o ilustraci vztahu mezi okruhy přezkoumání a požadavky zákona, což je důležité zejména s ohledem na to, že každá část přezkoumání používá jiné postupy a jiná vlastní kritéria.

Pokud určité kritérium uvedené v § 3 nelze uplatnit na příslušný předmět dle § 2, obsahuje tabulka údaj „N/A“. Zvláštní je ustanovení § 3 písm. d, které samo o sobě obsahuje kombinaci předmětu i kritéria.

Předmět	Kritéria	Okruh přezkumu
§ 2 odst. 1 písm. a - g	§ 3 písm. a	Přezkum údajů
	§ 3 písm. b, c	Přezkum výkonnosti
	§ 3 písm. d	Přezkum legality
§ 2 odst. 2 písm. a - g	§ 3 písm. a	Přezkum údajů
	§ 3 písm. b, c	N/A
	§ 3 písm. d	Přezkum výkonnosti
§ 2 odst. 2 písm. h	§ 3 písm. a	Přezkum legality
	§ 3 písm. b, c, d	N/A

Přezkoumání je ověřovací zakázka

Z pohledu auditora je klíčové určit, zda je přezkoumání ověřovací zakázka. Pokud není, bude se auditor řídit pouze zákonem o přezkoumávání, a nebude se muset řídit standardy, které se vztahují na ověřovací zakázky, tj. nebude se automaticky řídit ISA, ISRE či ISAE. Ačkoli tyto standardy vydává IFAC, KA ČR je prohlásila za své vlastní standardy¹⁴⁾, a tím se staly pro auditory zapsané v KA ČR závazné.

Pokud se bude jednat o ověřovací zakázku, auditor může vydat svůj závěr o přezkoumání s ohledem na jeho nesnadně uchopitelný předmět pouze s omezenou jistotou, nikoli absolutní jistotou. Tato na první pohled „slabina“ či „nevýhoda“ je však více než vyvážena tím, že auditor nese odpovědnost za vyjádření se k úplnému předmětu zakázky, tj. i k těm částem, na něž zobecnil své poznatky z částí jiných.

Pokud by se nejednalo o ověřovací zakázku, auditor by ve svém závěru sice mohl (a pravděpodobně i musel) vyjadřovat absolutní jistotu o svých nálezech, nicméně by neodpovídal za nic jiného, než za svá tvrzení o konkrétních nálezech. V tomto typu zakázky by auditor byl odpovědný jen za jednotlivá dílčí tvrzení ve zprávě, nikoli však za to, že si nevšiml nebo nenalezl něco zásadního.

S ohledem na to, že se jedná o přezkoumání hospodaření (nikoli jeho zvolených částí), což potvrzuje důvodová zpráva k zákonu tím, že uvádí, že cílem přezkoumání je *celkové* zhodnocení rozpočtového hospodaření územního celku, je nutné, aby se auditor vyjadřoval k úplnému předmětu zakázky. V souladu s tím i zákon v § 6 odst. 3 písm. b vyžaduje reprezentativnost zvolených výběrů a úplnost informací. Pokud se jedná

¹⁰⁾ Viz důvodová zpráva k zákonu č. 420/2004 Sb., zvláštní část, komentář k § 3.

¹¹⁾ Nezbytnost analytického členění předmětu zakázky lze pozorovat i při ověřování účetní závěrky – systematický přístup by nebyl možný bez toho, aniž by jednotlivé údaje z účetní závěrky nebyly analyticky členěny na tzv. tvrzení (assertions).

¹²⁾ Viz např. auditorský standard INTOSAI 1.0.38

¹³⁾ Viz odkazy na předpisy v § 3 písm. a) a důvodová zpráva k zákonu č. 420/2004 Sb., zvláštní část, komentář k § 3. Viz také předpisy ES č. 1605/2002, č. 2342/2002 a č. 2343/2002.

¹⁴⁾ Viz statut KA ČR.

o celkové zhodnocení, z podstaty věci však není možné vyjadřovat absolutní jistotu v závěru o předmětu zakázky (např. o řadě skutečností se lze dozvědět jen zprostředkovaně ze smluv, zápisů, dokladů).

Nemožnost vyjádřit absolutní jistotu a požadavek na vyjadřování se k celku, nikoli k detailům, jsou ovšem jen typickými rysy ověřovací zakázky, které vycházejí z její podstaty. Ověřovací zakázka je však Koncepčním rámcem pro ověřovací zakázky přijatým KA ČR definována jako „zakázka, v níž odborník vyjadřuje závěr s cílem zvýšit míru důvěry předpokládaných uživatelů jiných než odpovědná strana ohledně výsledku hodnocení či oceňování předmětu zakázky vůči daným kritériím“.¹⁵⁾

Za účelem rozboru, zda přezkoumání je ověřovací zakázkou, je nutné každou část přezkoumání posuzovat zvlášť:

Přezkum údajů: auditor vyjadřuje názor na věrohodnost údajů v závěrečném účtu, toto vyjádření zvyšuje důvěryhodnost těchto údajů před uživateli (např. zastupitelstvem). Předmětem zakázky je hospodaření ÚSC a údaje o něm jsou „výsledkem hodnocení“ tohoto hospodaření. Tyto údaje jsou připraveny odpovědnou stranou (která je odpovědná i za hospodaření) a auditor je bude posuzovat dle kritérií, kterými jsou ustanovení právních předpisů, např. ustanovení zákona o účetnictví, věcná a formální správnost dokladů atd. Přezkum údajů je ověřovací zakázkou.

Přezkum legality: auditor vyjadřuje názor na soulad činnosti ÚSC s relevantními právními předpisy. Předmětem zakázky je hospodaření ÚSC a sám auditor připravuje informace o legalitě činnosti, což je „výsledkem hodnocení“ tohoto hospodaření. Kritérii, která auditor použije k vytvoření této informace, jsou ustanovení právních předpisů. Přezkum legality je ověřovací zakázkou s tzv. přímým vykazováním, což znamená, že auditor se nevyjadřuje k údajům o hospodaření, ale sám tyto údaje vytváří.

Přezkum výkonnosti: auditor vyjadřuje názor na výkonnost činnosti ÚSC. Předmětem zakázky je hospodaření ÚSC a sám auditor připravuje informace o výkonnosti činnosti, což je „výsledkem hodnocení“ tohoto hospodaření. Kritérii, která auditor použije k vytvoření této informace, jsou kritéria stanovená standardy pro veřejný sektor, vlastními kritérii ÚSC, kritérii danými právními předpisy, smlouvami, rozhodnutími či obecně uznávanými kritérii a jinými metodikami¹⁶⁾. Přezkum výkonnosti je stejně jako přezkum legality ověřovací zakázkou s přímým vykazováním.

Přezkum jako celek by měl podléhat ustanovení ISAE 3000, s tím, že postupy by přiměřeně měly být inspirovány ustanoveními ISA a ISRE.

Závěr

Náš příspěvek v žádném případě není a ani nemůže být vodítkem pro auditory, kteří provádějí přezkoumání ÚSC. V něm uvedené úvahy mají jediný cíl - demonstrovat, jak je obtížné sloučit požadavky profesních předpisů se zákonnými požadavky. Pro auditory bude pro přezkoumání hospodaření ÚSC závazný standard KA ČR č. 52, jehož návrh bude předložen letošnímu sněmu KA ČR. Tento standard je výsledkem usilovné práce Výboru pro veřejný sektor, Výboru pro auditorské standardy, zejména pak pracovní skupiny složené z členů obou zmíněných výborů ve spolupráci s oddělením metodiky. Práce na nové podobě standardu č. 52 jsou završením několik let probíhajících pracovních diskuzí zástupců VVS s pracovníky odboru kontroly Ministerstva financí ČR. Podoba návrhu standardu č. 52 předložená auditorům na sněmu zohledňuje důsledně jak auditorské profesní požadavky, tak i legislativní požadavky. Vytvořit konzistentní rámec, který by obě zmíněné kategorie požadavků uvedl do souladu, bylo nadmíru složité a pracné, stejně tak byla mnohdy komplikovaná, byť velice dělná a přátelsky otevřená zmíněná pracovní setkání s pracovníky MF. Navrhované znění AS č. 52 dle našeho názoru představuje vyvážený a konzistentní dokument, který jak z hlediska auditorské profese, tak i z pohledu zákona o přezkoumávání a dalších předpisů poskytne zásadní vodítko pro práci auditorů při přezkoumání hospodaření ÚSC.

Jiří Pelák

referát metodiky KA ČR

Vladimír Zelenka

předseda Výboru pro veřejný sektor KA ČR

¹⁵⁾ Viz odstavce 7 Koncepčního rámce pro ověřovací zakázky

¹⁶⁾ Např. Implementation Guidelines for Performance Auditing - Standards and guidelines for performance auditing based on INTOSAI's Auditing Standards and practical experience vydané INTOSAI.

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE O INTERNÍM AUDITU / INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERNAL AUDIT

REGULACE A JEJÍ VLIV NA ROLI A HODNOTU INTERNÍHO AUDITU

REGULATIONS AND THEIR IMPACT ON THE ROLE AND VALUE OF INTERNAL AUDIT

11–12/11/2010

ČESKÁ REPUBLIKA – PRAHA

www.interniaudit.cz

15 let ČIIA

Konference je realizována pod záštitou pana Štefana Füleho,
člena Evropské komise

GENERÁLNÍ PARTNER

HLAVNÍ PARTNER

PARTNEŘI

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Deloitte

ERNST & YOUNG
Quality in Everything We Do

ACFE

Czech Institute of Chartered Accountants

EDUCITY

ISACA
Czech Republic Chapter

KOMISIA
CERTIFIKOVANÝCH
ČLENOV

Účetnictví komerčních pojišťoven – specifika v ČR

Záměrem autorky této knižní publikace bylo ucelené zpracování problematiky účetnictví pojišťoven, které doposud na českém knižním trhu v tomto rozsahu chybělo. Publikace představuje účetnictví jako informační systém, který umožňuje rozpoznat finanční situaci a finanční výkonnost pojišťovny.

Publikace si klade za cíl charakterizovat pojišťovnictví z hlediska jeho specifík, organizace a účetnictví, vysvětlit základní prvky rozvahy komerčních pojišťoven, poukázat na vykazování základních kategorií zobrazovaných v účetnictví komerčních pojišťoven včetně jejich ekonomických důsledků, zhodnotit vývoj legislativních změn v průběhu posledních let u vybraných kategorií v oblasti účetnictví komerčních pojišťoven a posoudit možnosti a meze oceňování reálnou hodnotou v případě finančního umístění a pojistné technických rezerv.

Publikace je rozdělena do dvou tematických oblastí. První část, která se zabývá obecnou charakteristikou pojišťovnictví a jeho regulací představuje uvedení do problematiky pojištění a pojišťovnictví. Obsahuje historický vývoj pojišťovnictví, pohled na riziko jako

předmět pojištění, zabývá se problematikou pojistné smlouvy z pohledu české legislativy a z pohledu IFRS, vymezuje také právní rámec komerčních pojišťoven v České republice.

Druhá část publikace je zaměřena na specifika finančního účetnictví komerčních pojišťoven v České republice. Samostatná kapitola je pak věnována účetním výkazům a čtenáři jsou v ní postupně seznamováni se základními účetními kategoriemi tohoto odvětví a jejich zachycením v účetnictví. Samostatné kapitoly jsou věnovány problematice oceňování aktiv a pasiv komerčních pojišťoven, specifickým vykazování pohledávek a závazků z přímého pojištění a zajištění, problematice vykazování pojistné technických rezerv a finančnímu umístění prostředků technických rezerv.

Obdobná původní česká a tak komplexně pojatá publikace zabývající se účetnictvím komerčních pojišťoven v ČR zcela chyběla a jejím vydáním se tato mezera zaplnila. Potřebné informace v knize naleznou nejen pracovníci finančních institucí pojišťoven, ale i pracovníci auditorů a právních společností, studenti středních a vysokých

škol s ekonomickým zaměřením v celé ČR. Publikace je na Fakultě financí a účetnictví VŠE v Praze předepsána jako základní literatura pro kurz Účetnictví pojišťoven.

Ladislav Mejzlík

vedoucí katedry finančního účetnictví a auditingu VŠE v Praze

*Autorka: doc. Ing. Jiřina Bokšová, Ph.D.
první vydání 2010
978-80-7357-521-2
formát: A5, počet stran: 380
vydalo nakladatelství
Wolters Kluwer ČR, a. s.*

Správně vedené účetnictví

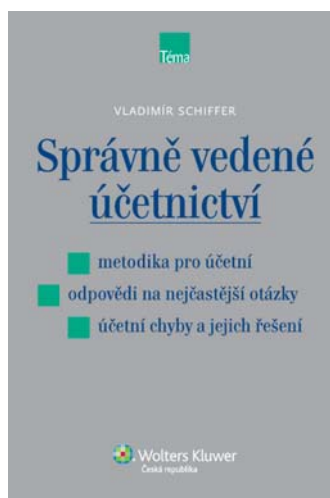
V předkládané knize autor popisuje řadu vybraných aktuálních účetních problémů, které v praxi jako účetní poradce i z pozice auditora řeší. Obsah knihy je tedy rozsáhlým praktickým návodem ke správnému postupu v širokém záběru témat. Autor se nevyhýbá ani „ožehavým tématům“, která jsou sice častým problémem účetních jednotek, ale v podobných odborných publikacích konkrétně řešena nebývají. Cílem knihy je pomoci při každodenní práci účetním, vysvětlují se zde úpravy a změny v souvisejících předpisech. Pro lepší orientaci čtenářů jsou témata rozdělena do čtyř částí.

Autor ve většině kapitol postupuje od obecného, v některých případech

i historického výkladu k současnému praktickému návodu a k příkladům. Kniha je oživena kladením častých otázek z praxe a jejich postupným řešením.

Kniha představuje vysoce prakticky orientovanou publikaci, která je určena širokému okruhu zájemců, kteří se zajímají o účetnictví – vedoucím účtáren, účetním metodikům i ostatním účetním pracovníkům, jakož i interním auditorům, externím auditorům, daňovým poradcům i ostatním ekonomům (např. jednatelem obchodních společností) apod.

*Autor: Vladimír Schiffer
ISBN: 978-80-7357-575-5
vazba: brožovaná*

*počet stran: 280
cena: 355 Kč
vydalo nakladatelství Wolters
Kluwer ČR*

BLAHOPŘEJEME

Dne 16. října 2010 oslavil své padesáté narozeniny prezident Rady pro veřejný dohled nad auditem Ing. Jiří Rusnok.

K tomuto významnému životnímu jubileu mu jménem celé auditorické obce přejeme všechno nejlepší, hodně zdraví, pracovních i osobních úspěchů.

Co najdete v e-příloze č. 8/2010

Přístup k e-příloze Auditor

E-příloha Auditor vychází souběžně s tištěným časopisem Auditor v elektronické podobě. Pro auditory je ke stažení v Extranetu na webových stránkách Komory auditorů www.kacr.cz, kam se lze dostat pod přihlašovací jménem a heslem. Pokud někdo své heslo nezná, nebo ho zapomněl, může si ho vyžádat u Athiny Lérové, e-mail: lerova@kacr.cz.

Předplatitelům časopisu Auditor je e-příloha zaslána e-mailem. Auditóři také mohou požádat o zaslání e-přílohy e-mailem na: kolouchova@kacr.cz.

ZAÚJALO NÁS

„Přefakturace“ zboží a služeb v roce 2010 v účetních a daňových souvislostech

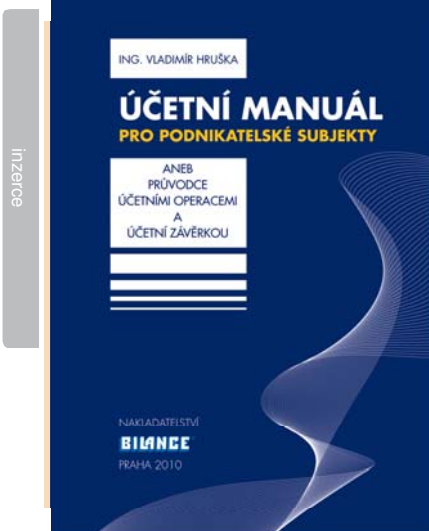
Príspevek Dagmar Fitříkové a Dagmar Procházkové upozorňuje na odlišnosti týkající se tzv. „přefakturace“ nákladů z účetního pohledu ve vazbě na DPH. Vybrané obchodní případy řešené z pohledu DPH jsou standardně doplněny o postup při jejich zaúčtování. Podrobněji se také tento příspěvek zabývá případy „přefakturace“, které se v praxi velmi často vyskytují v souvislosti s nájemními vztahy, a to na „přefakturaci“ energií a služeb souvisejících s nájmem. Přetisk tohoto

článku z časopisu Účetnictví v praxi najdete v e-příloze.

Právní přeměny investičních a podílových fondů

Zákon o přeměnách se stal s účinností od 1. července 2008 obecným právním předpisem upravujícím komplexně materii právních přeměn obchodních společností a družstev. Ve vztahu k jednotkám kolektivního investování jako subjektům právních přeměn lze rozlišovat dvě základní kategorie, o kterých pojednává článek Michala Donné, a jehož přetisk z Právního rádce uveřejňujeme v e-příloze č. 8/2010.

-jk-

Nakladatelství Bilance vydává publikaci

ÚČETNÍ MANUÁL PRO PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY aneb Průvodce účetními operacemi a účetní závěrkou

Autor: Ing. Vladimír Hruška
560 stran, cena: 440 Kč vč. DPH

V této publikaci jsou uvedeny důležité a často využívané informace, které jsou významné nejen pro sestavení účetní závěrky, ale i pro každodenní rozhodování se o způsobu zaúčtování jednotlivých účetních operací. **Nejedná se o další knihu popisující obecně účetnictví**, ale o užitečnou pomůcku, kterou použijete při řešení konkrétních případů.

Objednávky: **Bilance, spol. s r.o., Vlkova 20, Praha 3**,
e-mail: obchod@bilance.cz, tel.: 222 717 354, www.bilance.cz

AUDITOR, číslo 8, 2010, ročník XVII, povolení MK ČR 6934, ISSN 1210-9096. **Vydává:** Komora auditorů České republiky, IČ 70901473. **Redakční rada:** předsedkyně prof. Ing. Libuše Müllerová, CSc., členové: Ing. Marie Kučerová, Ing. Pavel Kulhavý, doc. Ing. Ladislav Mejzlík, Ph.D., Ing. Irena Pittermannová, Ing. Eva Rokosová, Jarmila Melichová. **Redakce:** Mgr. Tereza Halouzková tel.: 774 999 335, e-mail: thalouz@seznam.cz. **Adresa redakce:** Komora auditorů České republiky, Opletalova 55, 110 00 Praha 1, tel.: 224 212 670, 224 222 178, fax: 224 211 905, e-mail: kacr@kacr.cz. **Přijem inzerce, sazba, distribuce:** Infomedia, spol. s r.o., Hráského 15, 148 00 Praha 4, tel.: 271 911 131, 607 972 085, fax: 271 911 128, e-mail: infomedia@infomedia.cz. **Tisk:** Wendy, s.r.o., Mělník, tel.: 315 625 115. **Cena:** 95 Kč (pro členy KA ČR zdarma). Vychází 10x ročně. Toto číslo vyšlo 27. 10. 2010.

© KA ČR. Všechna práva vyhrazena.

Foto na titulní straně: archiv KA ČR

